

MEĐUNARODNI MONETARNI FOND

REPUBLIKA HRVATSKA

Prvo preispitivanje stand-by aranžmana

Pripremili *European I* i *Policy Development and Review Department*
(u konzultaciji s ostalim sektorima MMF-a)

13. rujna 2001.

- Ovo izvješće temelji se na raspravama održanima u Zagrebu u razdoblju od 27. srpnja do 9. kolovoza. Članovi misije susreli su se sa zamjenikom premijera Linićem, guvernerom Hrvatske narodne banke Rohatinskim, ministrima Crkvencem (financije), gđom Stavljenić-Rukavina (zdravstvo) i Vidovićem (rad i socijalna skrb), zamjenicima ministara - gđom Brinar (gospodarstvo) i Kuštrakom (financije), te drugim predstavnicima državnog i privatnog sektora.
- Misiju MMF-a činili su gospoda: Flickenschild (voditelj Misije), Bonato, Konuki, Maggi (svi iz EU1), Wieczorek (PDR), i gđa La Torre (EU1) kao pomoćnik za administrativne poslove. Pomoć Misiji pružio je i gosp. Norregaard (stalni predstavnik).
- Vladin program za 2001. godinu temelji se na fiskalnoj prilagodbi, ograničenju plaća i strukturnoj reformi u uvjetima općenito stabilnog tečaja, kako bi se postigao gospodarski rast od 4 posto, smanjila stopa inflacije (mjerena prosinac na prosinac) sa 7,4 posto na 4,5 posto i povećale neto međunarodne pričuve HNB-a. Financijska potpora programu jest 200 milijuna SPV-a vrijedan stand-by aranžman na razdoblje od 14 mjeseci, koji je Odbor odobrio 19. ožujka 2001. Zbog povoljne pozicije platne bilance i olakšanog pristupa međunarodnom tržištu kapitala hrvatske vlasti smatraju aranžman mjerom predostrožnosti.
- Drugo i završno preispitivanje, koje će se usredotočiti na proračun za 2002. planira se za razdoblje listopad-studenj 2001., a rasprava Odbora očekuje se u prosincu 2001.

	Sadržaj	Stranica
Sažetak		5
I.	Najnovija kretanja i izgledi za budućnost	7
II.	Provedba programa i rezultati	8
	A. Fiskalna politika	9
	B. Monetarna i tečajna politika	10
	C. Reforma i privatizacija javnih poduzeća	11
III.	Program do kraja 2001.	12
	A. Fiskalna politika	12
	B. Monetarna i tečajna politika	14
	C. Strukturne mjere koje uvjetuje MMF	15
IV.	Ocjena članova Misije	17
Umetak		
1.	Strukturne mjere koje uvjetuje MMF	16
Slike		
1.	Marža na obveznice, 1997- 2001.	
2.	Kretanja u realnom sektoru gospodarstva, 1996 – 2001.	
3.	Tečajna kretanja, 1994-2001.	
4.	Inflacija mjerena cijenama na malo, 1996-2001.	
5.	Indeks monetarnih uvjeta, 1995 – 2001.	
6.	Eksterni saldo, 1993-2001.	
7.	Neto devizne intervencije Hrvatske narodne banke, 1999-2001.	
Tablice		
1.	Osnovni ekonomski indikatori, 1995-2001.	21
2.	Srednjoročni okvir, 1997-2003.	22
3.	Mjere i projekcije BDP-a	23
4.	Platna bilanca, 1998-2003.	24
5.	Provedba kvantitativnih kriterija za ocjenu uspješnosti izvršenja programa, siječanj-lipanj 2001.	25
6.	Fiskalne operacije proračuna konsolidirane središnje države prema ekonomskim kategorijama na proračunskoj osnovi, 1997-2003.	26
7.	Monetarni računi, 1999-2003.	27
8.	Potrebe za eksternim financiranjem i njegovi izvori, 1998-2003.	28
9.	Odabrani pokazatelji osjetljivosti na vanjske čimbenike, 1998-2001.	29

Dodaci		
I.	Odnosi s Međunarodnim monetarnim fondom	30
II.	Odnosi sa Svjetskom bankom	37
III.	Pitanja vezana uz statistiku	39
IV.	Provedba strukturnih mjera koje ne uvjetuje MMF	44
Dodatne tablice		
10.	Osnovni statistički indikatori na dan 31. kolovoza 2001.	43
11.	Strukturne mjere	46
Prilozi*		
I.	Pismo namjere hrvatskih vlasti	49
II.	Dodatni memorandum o ekonomskoj i financijskoj politici	51

* Pismo namjere i MEFP publicirani su kao odvojene cjeline na web stranici HNB, pa ih se stoga ovdje ne navodimo u privitku ovog dokumenta, premda su njegov prvobitni sastavni dio (napomena HNB).

SAŽETAK

Ekonomski izgledi: Vladini ciljevi za 2001. godinu koji se odnose na rast, inflaciju i međunarodne pričuve vjerojatno će se ili ostvariti ili premašiti. Unatoč zakašnjenjima u provedbi politike i vanjskom okruženju koje je nepovoljnije od očekivanog, gospodarski su rezultati u prvoj polovici 2001. bili pozitivni s dobrim izgledima za daljnji gospodarski rast, dezinflaciju i (skromniji) rast međunarodnih pričuva u drugoj polovici godine. Lakši pristup stranim tržištima, poboljšanje sigurnosne situacije u regiji i naponi domaće politike doprinijeli su znatnom smanjenju deficita tekućeg računa platne bilance, uz i dalje visoko povjerenje financijskog tržišta, što je dovelo do daljnjeg pada maržâ, unatoč povremenim previranjima na tržištima u nastajanju.

Provedba programa i rezultati: U provedbi programa došlo je do izvjesnog zakašnjenja, poglavito što se tiče vladinih namjera da smanji plaće i broj zaposlenih u državnom sektoru, te ubrza privatizaciju. Također je došlo do zastoja u smanjivanju naknada za bolovanje i obuzdavanju rasta doplatka za djecu. Pa ipak, rezultati provedbe programa uglavnom su zadovoljavajući, posebice što se tiče ispunjenja kvantitativnih kriterija uspješnosti. Gornje granice proračunskog deficita za razdoblje do kraja ožujka i do kraja lipnja nisu premašene, premda je taj kriterij za potonje razdoblje tijesno zadovoljen, dok je kriterij donjih granica za međunarodne pričuve i gornjih granica neto domaće aktive za ista razdoblja zadovoljen bez teškoća. Ostali kvantitativni kriteriji uspješnosti izvršenja programa također su zadovoljeni bez teškoća, osim gornjih granica kredita domaćih banaka državi, dospjelih neplaćenih obveza države i kratkoročnog eksternog javnog duga, koje su prekoračene za razdoblje do kraja lipnja, velikim dijelom zbog podbačaja u prihodima od privatizacije. Iako strukturni kriterij uspješnosti izvršenja programa koji se odnosi na smanjenje plaća u državnom sektoru nije zadovoljen u razdoblju do kraja ožujka, politika plaća koja se provodi od lipnja jamstvo je da će početno planirano smanjenje mase plaća u 2001. biti ostvareno. Budući da su makroekonomski učinci navedenih prekoračenja bili ograničeni, misija preporučuje odgodu ispunjavanja navedenih četiriju kriterija u kontekstu završetka sadašnjeg preispitivanja.

Program do kraja 2001: Ciljni deficit proračuna i dalje je 5,3 posto BDP-a, što iziskuje dodatnu prilagodbu za najmanje 0,8 posto BDP-a do kraja ove godine, kako bi se neutraliziralo prekoračenje rashoda. Prilagodba proračuna koju predlaže vlada premašuje tu stopu, a odnosi se uglavnom na rashodovnu stranu. Većina planiranih mjera trajnog je karaktera, s ciljem racionalizacije sustava socijalnih davanja smanjenjem davanja za privilegirane grupe pučanstva i smanjenjem (obilnih) davanja za ostalo pučanstvo, ili njihovim boljim usmjeravanjem. Ostale mjere sastoje se u diskrecijskom smanjenju subvencija, ostalih davanja i rashoda za kupovinu roba i usluga (bez plaća proračunskih korisnika), te kapitalnih ulaganja. Saborsko usvajanje izmjena i dopuna sustava socijalnih davanja, te revidiranog proračuna za 2001. prethodna je mjera koju treba provesti prije završetka sadašnjeg preispitivanja. Nepromijenjeni se proračunski deficit više nego u cijelosti pokriva iz inozemstva. S obzirom na manje prihode od privatizacije, koji će biti približno neutralizirani većim neto zaduživanjem u inozemstvu, gotovo nepromijenjeni višak domaćih financijskih sredstava upotrijebit će se skoro u cijelosti za smanjenje dospjelih neplaćenih obveza središnje države. Očekuje se da će otpuštanjem viška zaposlenih, uglavnom u Ministarstvu unutarnjih poslova i Ministarstvu obrane, neto broj zaposlenih u

državnom sektoru do kraja godine pasti za oko 10.000. Dok je strukturni kriterij uspješnosti koji se odnosi na opseg otpuštanja viška zaposlenih ostao nepromijenjen, rok za ispunjenje strukturne kontrolne točke napredovanja privatizacije dviju energetske tvrtke pomaknut je s kraja rujna na kraj prosinca 2001. S obzirom da je potražnja za novcem bila veća od očekivane, te da je u prvoj polovici godine povećanje međunarodnih pričuva bilo veće od planiranoga, monetarni je program revidiran kako bi se sačuvala većina tih povećanih pričuva, uz otvaranje dodatnog prostora za kreditiranje privatnog sektora.

I. NAJNOVIJA KRETANJA I IZGLEDI ZA BUDUĆNOST

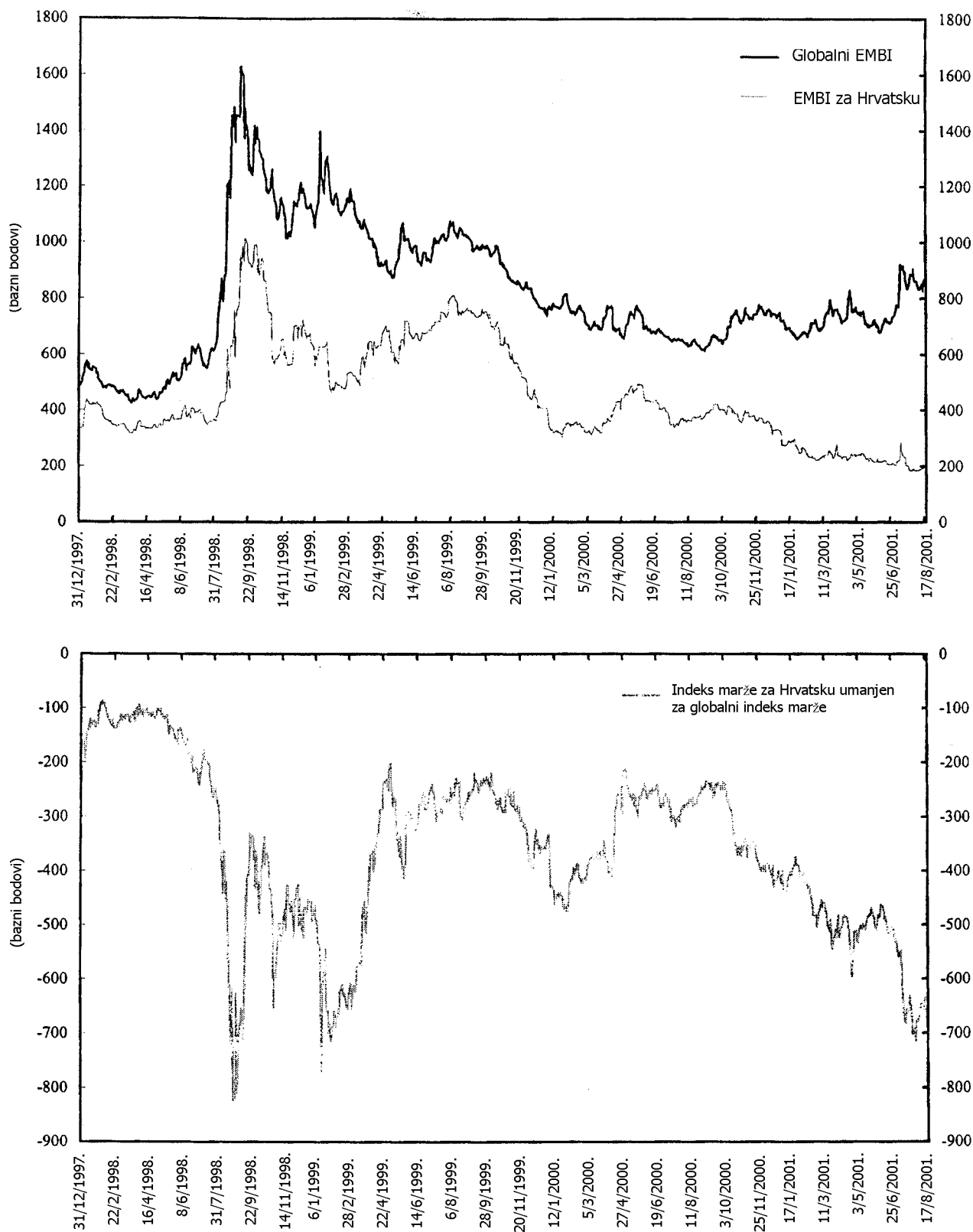
1. Politički problemi izazvali su kašnjenje u provedbi gospodarskog programa Vlade. Strukturne su reforme odgođene, a fiskalne obveze nisu mogle biti izvršene na vrijeme. Vladajuća koalicija nije uspjela dobiti potporu za smanjenje naknada za bolovanje, te je morala povući prijedlog sa Sabora. Lokalni izbori u svibnju usporili su donošenje važnih odluka o plaćama i zapošljavanju u državnom sektoru, privatizaciji i decentralizaciji proračuna. Političke napetosti nastavile su se i nakon svibanjskih izbora, te je jedna mala regionalna stranka napustila posvađenu šesterostranačku koaliciju. Vlada je u srpnju donijela odluku o izručenju dvojice hrvatskih generala Međunarodnom sudu za ratne zločine u Haagu, što je bio povod za ostavku četvorice ministara iz druge po veličini koalicijske stranke, te je rezultiralo pozivom na glasovanje Sabora o povjerenju Vladi. Koalicija je dobila veliku većinu glasova i time poboljšala izgleda za ponovno okretanje gospodarskim problemima. Vlada trenutačno radi na paketu fiskalnih mjera koji će biti na dnevnom redu prvog jesenskog zasjedanja Sabora 17. rujna.

2. Unatoč sporij provedbi politike, Hrvatska i dalje uživa povjerenje financijskog tržišta. Hrvatska je odoljela financijskim previranjima u tržišnim ekonomijama drugih tranzicijskih zemalja tijekom prvog tromjesečja 2001., a nedavni ponovni problemi na tim tržištima, i domaće političke nesigurnosti imali su samo blagi učinak. Unatoč povećanoj kolebljivosti tržišta u nastajanju, marže na hrvatske obveznice nastavile su se smanjivati, kao što pokazuje globalni indeks EMBI* za Hrvatsku (Slika 1.). Dodatna emisija euroobveznica iz lipnja u vrijednosti od 250 milijuna eura, uz onu iz ožujka čija je vrijednost bila 500 milijuna eura, u potpunosti je upisana uz maržu od 182 bazna boda, u usporedbi s 215 baznih bodova za početnu emisiju.

3. Unatoč nepovoljnijem vanjskom okruženju očekuje se da će gospodarski rast dostići ciljnu stopu od 4 posto. U prvom tromjesečju 2001. realni je BDP povećan za 4,2 posto na međugodišnjoj osnovi, a visokofrekventni pokazatelji gospodarske aktivnosti ukazuju na nastavak snažnog rasta i u narednim mjesecima. U prvih sedam mjeseci 2001. industrijska je proizvodnja porasla za 5,5 posto, a trgovina na malo za 11,7 posto na međugodišnjoj osnovi. (Slika 2.). Veća socijalna davanja i niži porez na dohodak potiču osobnu potrošnju, unatoč malom padu realnih bruto plaća. Povećani uvoz kapitala i intermedijarnih proizvoda, te obnova kreditiranja privatnih poduzeća ukazuju na oporavak poslovnih ulaganja nakon višegodišnje kontrakcije (Tablice 1., 2. i 3.). Iako je potražnja u većim zemljama- trgovinskim partnerima manja od očekivane, izvoz je u porastu. U razdoblju od siječnja do lipnja izvoz robe osim brodova povećan je za 10,3 posto na međugodišnjoj osnovi. Turistička noćenja u razdoblju od siječnja do lipnja porasla su za 21 posto na međugodišnjoj osnovi, a svi pokazatelji upućuju na dobru turističku sezonu u trećem tromjesečju, unatoč produžetku napetosti u susjednim zemljama i manjoj aprecijaciji tečaja u početku te sezone (Slika 3.). Prema tome, čini se da će u ovoj godini rast realnog BDP-a dostići planiranu stopu od 4 posto, iako postizanje vladinog cilja koji podrazumijeva nešto više stope rasta u 2002. i 2003. godini bitno ovisi o daljnjoj konsolidaciji proračuna i strukturnim reformama, kao i o ubrzanju rasta u zemljama koje su glavni trgovinski partneri Hrvatske.

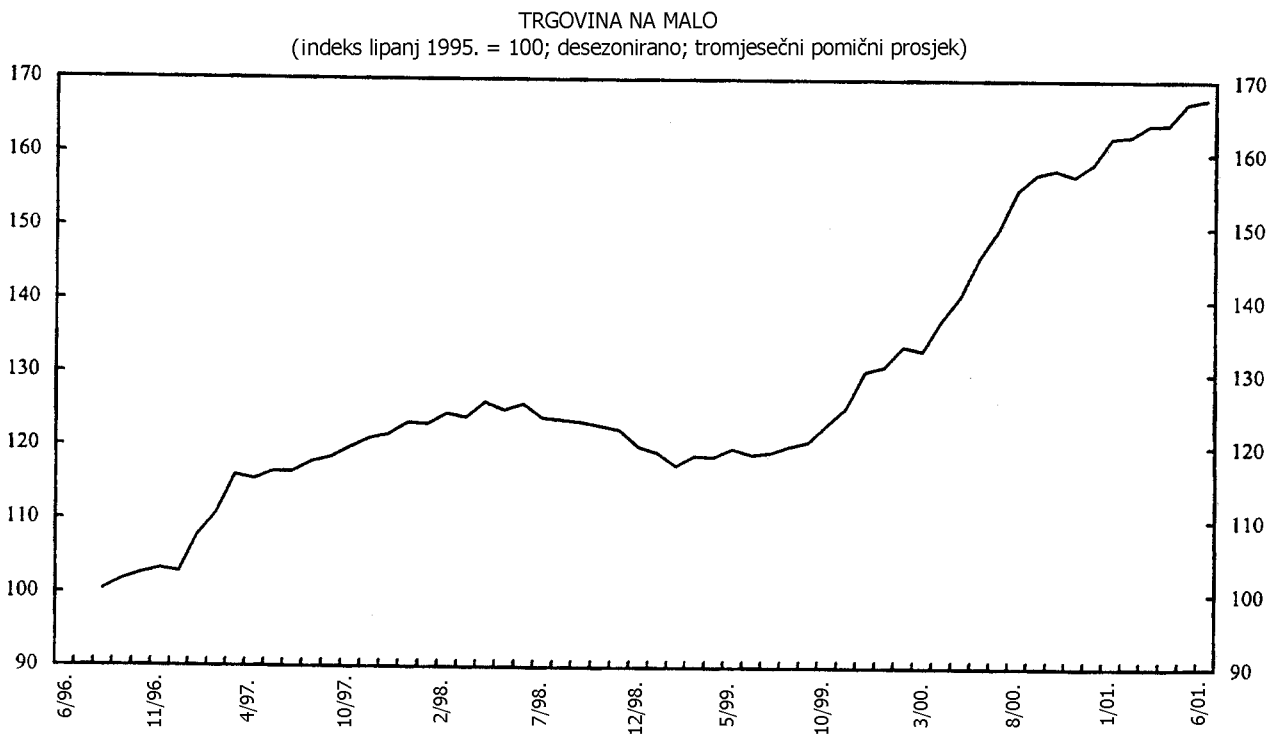
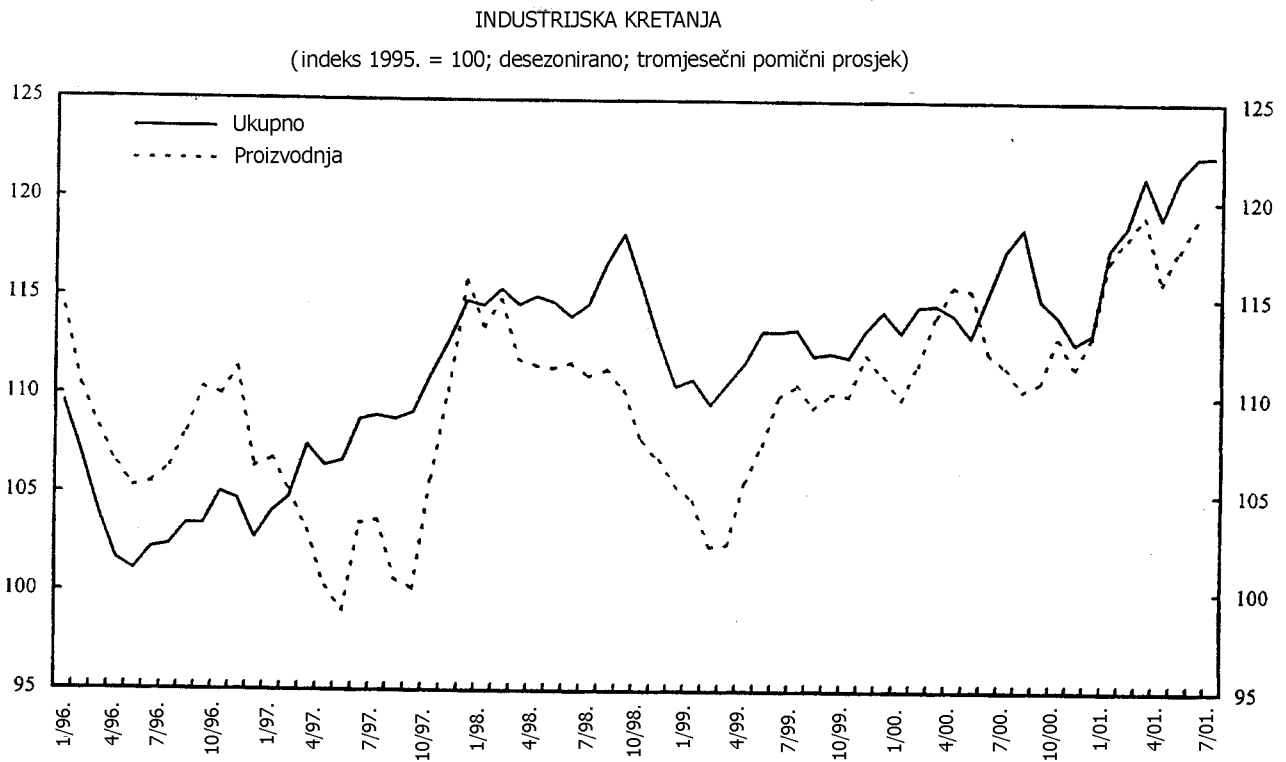
* Emerging Market Bond Index – Indeks obveznica tržišta u nastajanju

Slika 1. Hrvatska: Marža na obveznice, 1997. - 2001.



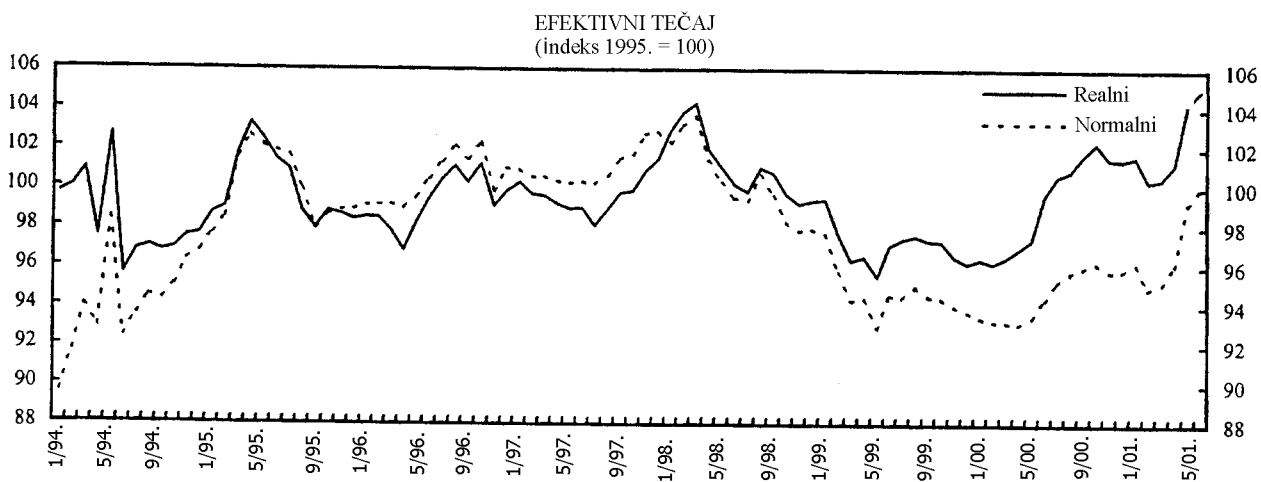
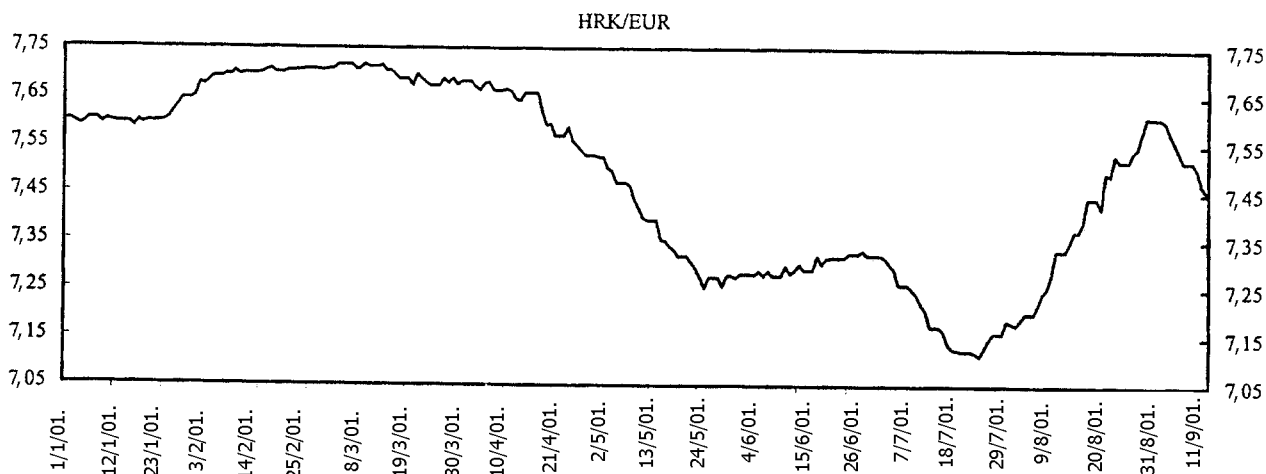
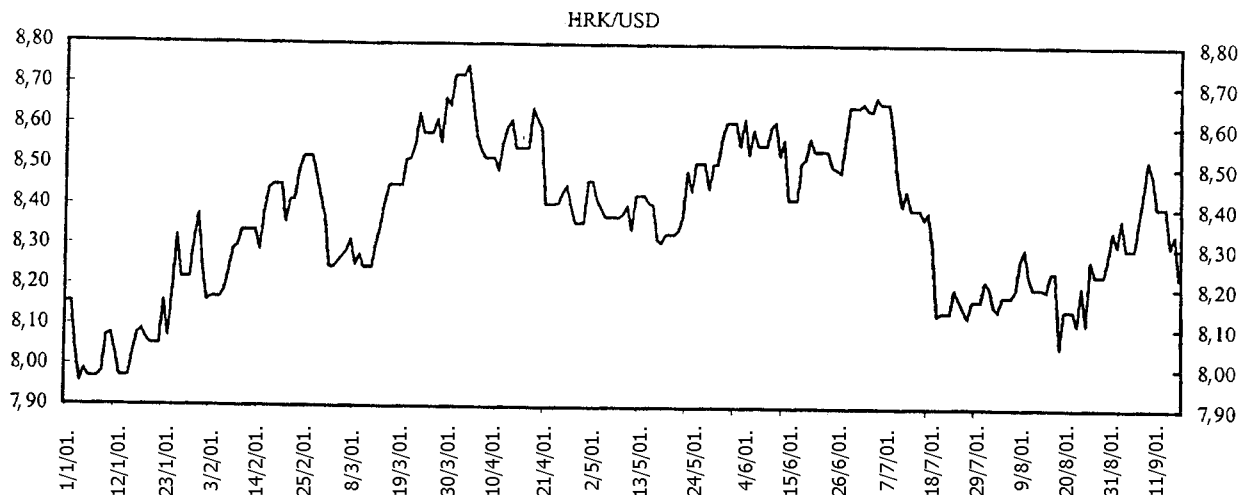
Izvor: JP Morgan

Slika2. Hrvatska: Kretanja u realnom sektoru gospodarstva, 1996. - 2001.



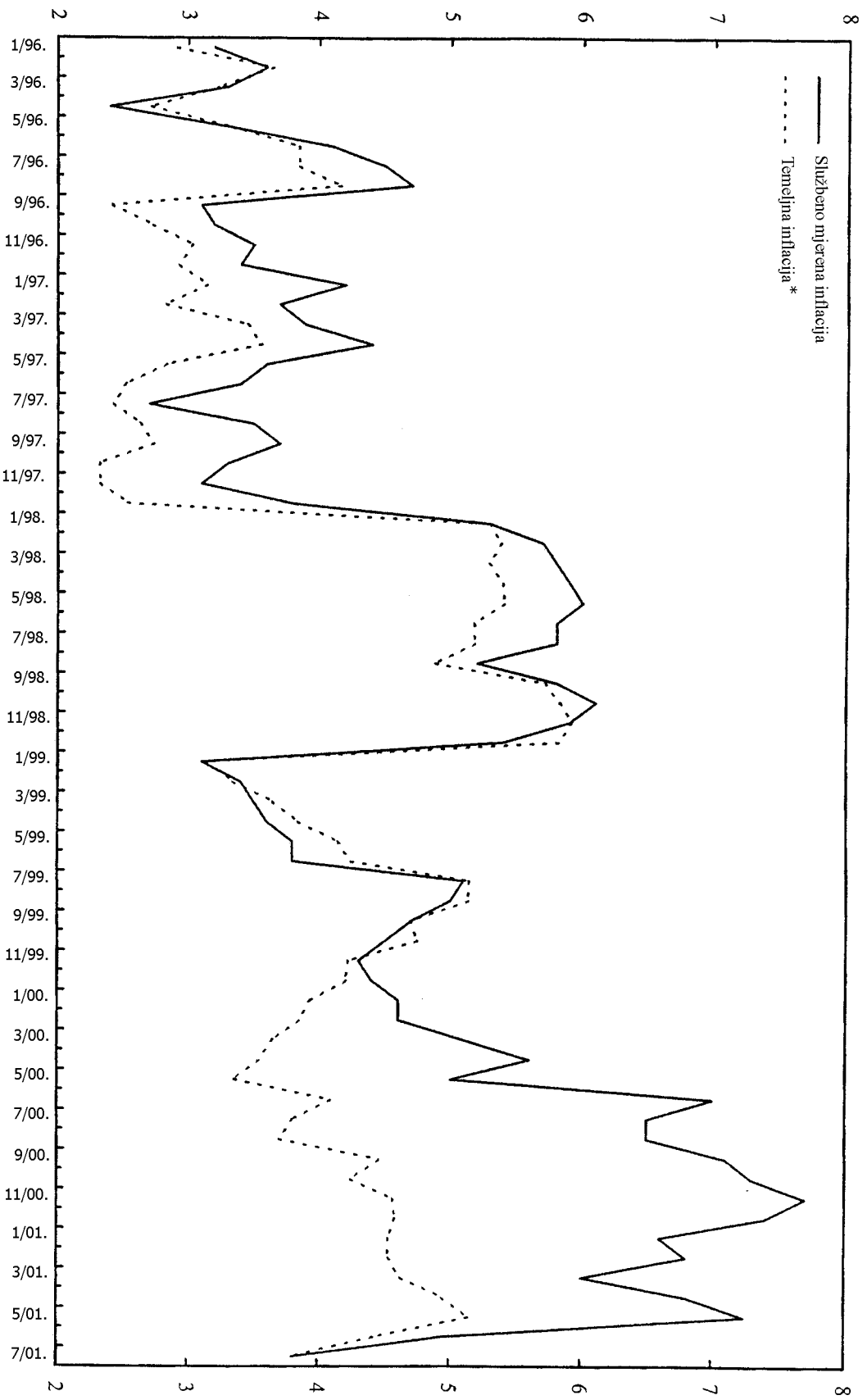
Izvor: Državni zavod za statistiku

Slika3. Hrvatska: Tečajna kretanja, 1994. - 2001.



Izvori: Hrvatska narodna banka i MMF; Sustav informacija MMF-a

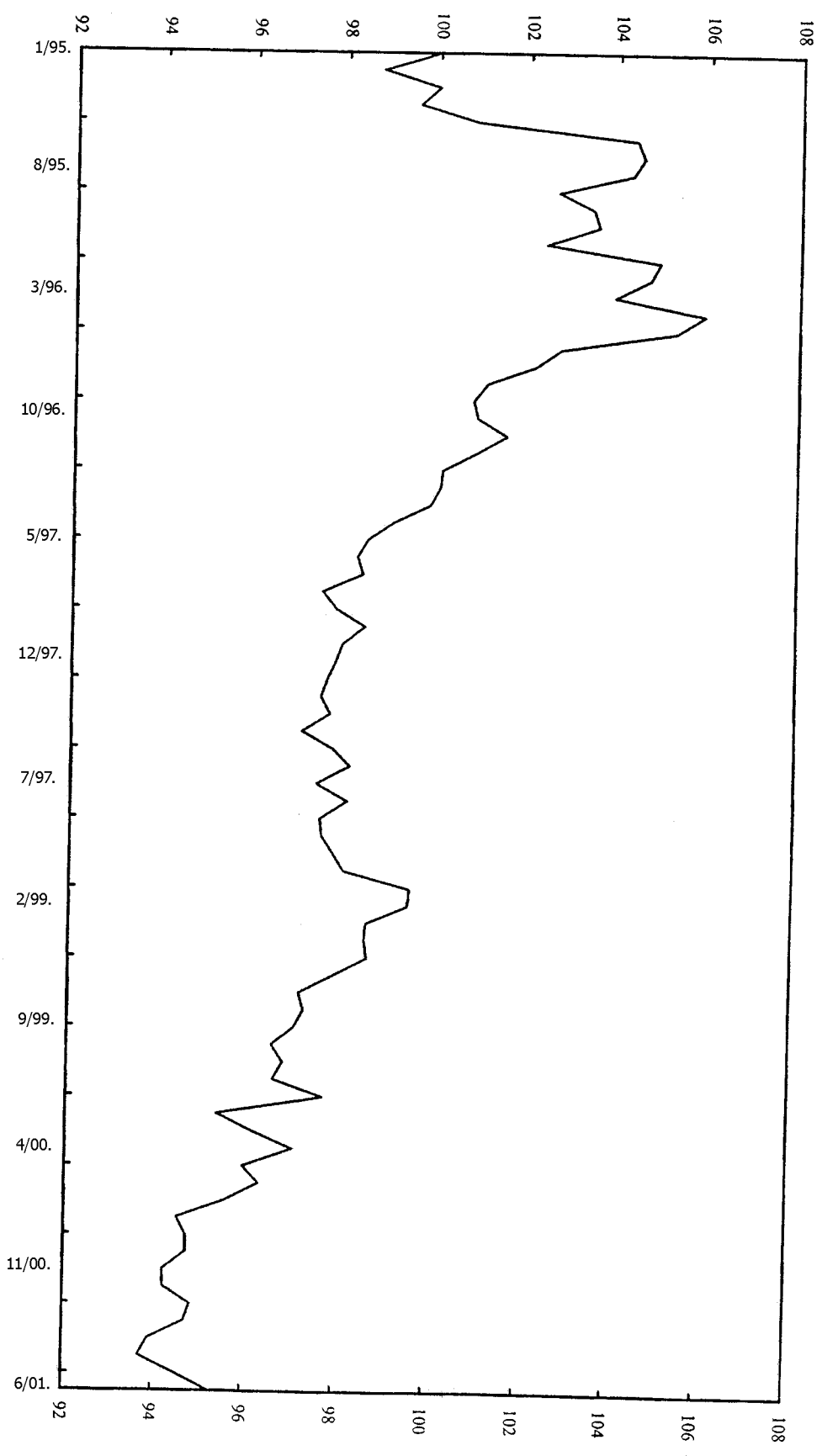
Slika 4. Hrvatska: Inflacija mjerena cijenama na malo, 1996. - 2001.
(godišnja promjena u postocima)



Izvori: Državni zavod za statistiku i Hrvatska narodna banka

* Isključujući cijene energije i administrativno regulirane cijene

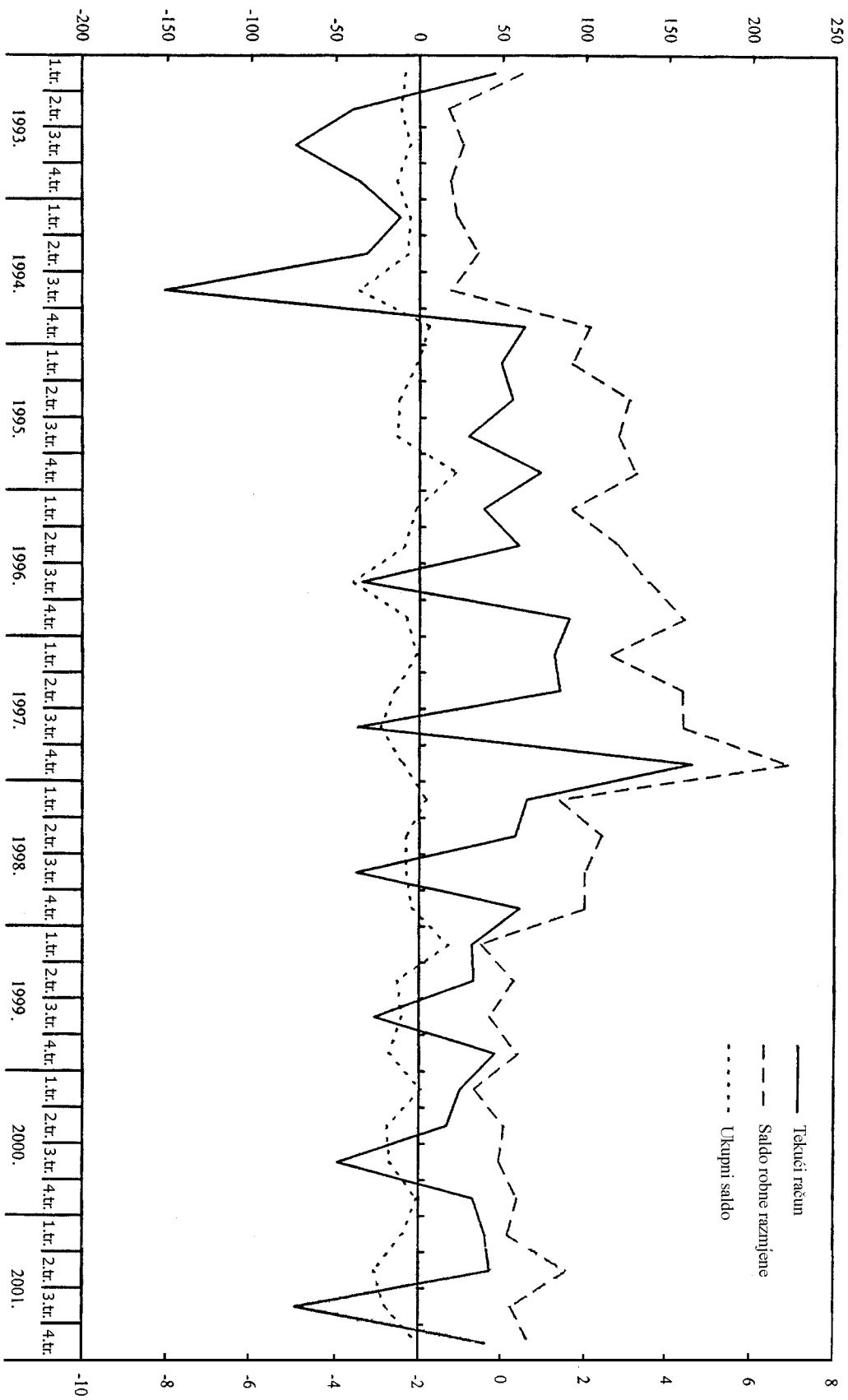
Slika 5. Hrvatska: Indeks monetarnih uvjeta*, 1995. - 2001.
 (siječanj 1995. = 100)



Izvori: Hrvatska narodna banka, Državni zavod za statistiku i MMF, Sustav informacija MMF-a

* Ovaj indeks ponderirani je prosjek realne kamatne stope i realnog efektivnog tečaja, pri čemu ponderi predstavljaju relativan utjecaj kamatne stope i deviznog tečaja na agregatnu potražnju. U ovom slučaju predstavlja se da omjer između pondera iznosi 2 prema 1, tj. promjena kamatne stope za 1 postotni bod ima približno isti učinak na agregatnu potražnju kao i promjena tečaja za 2 posto.

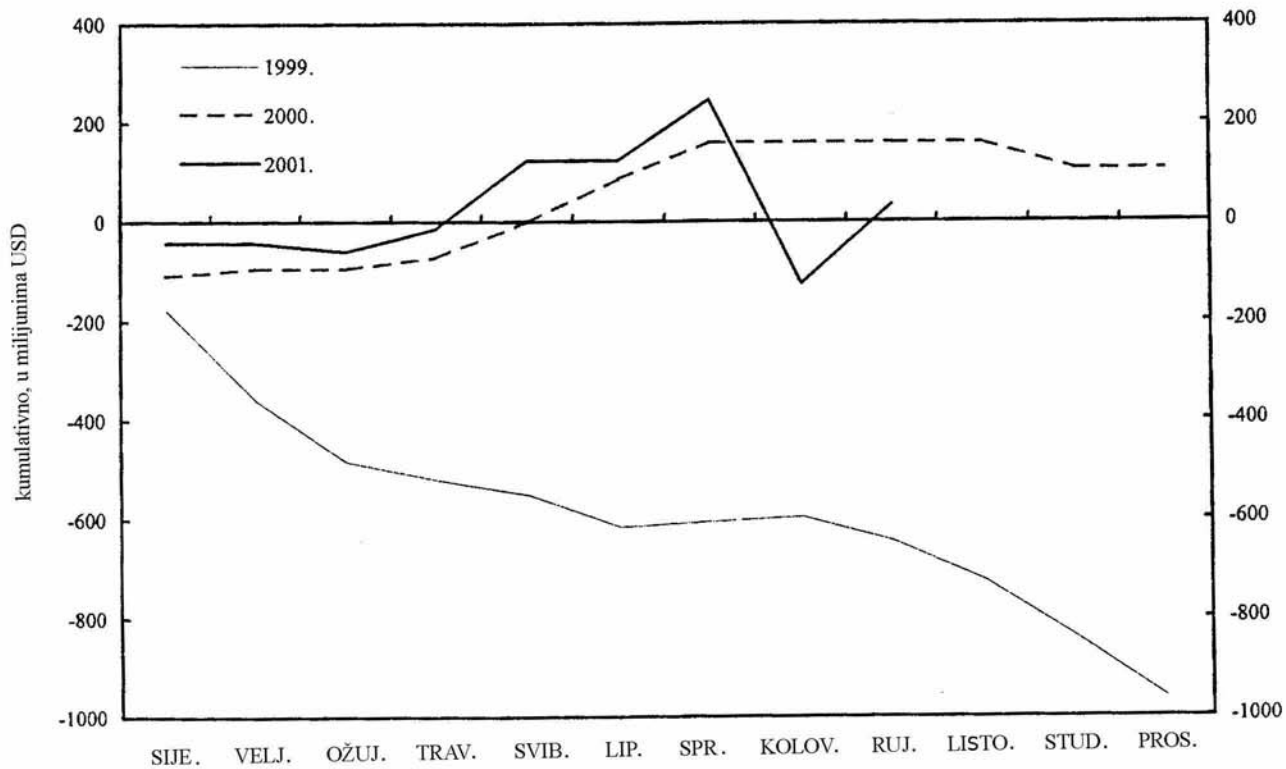
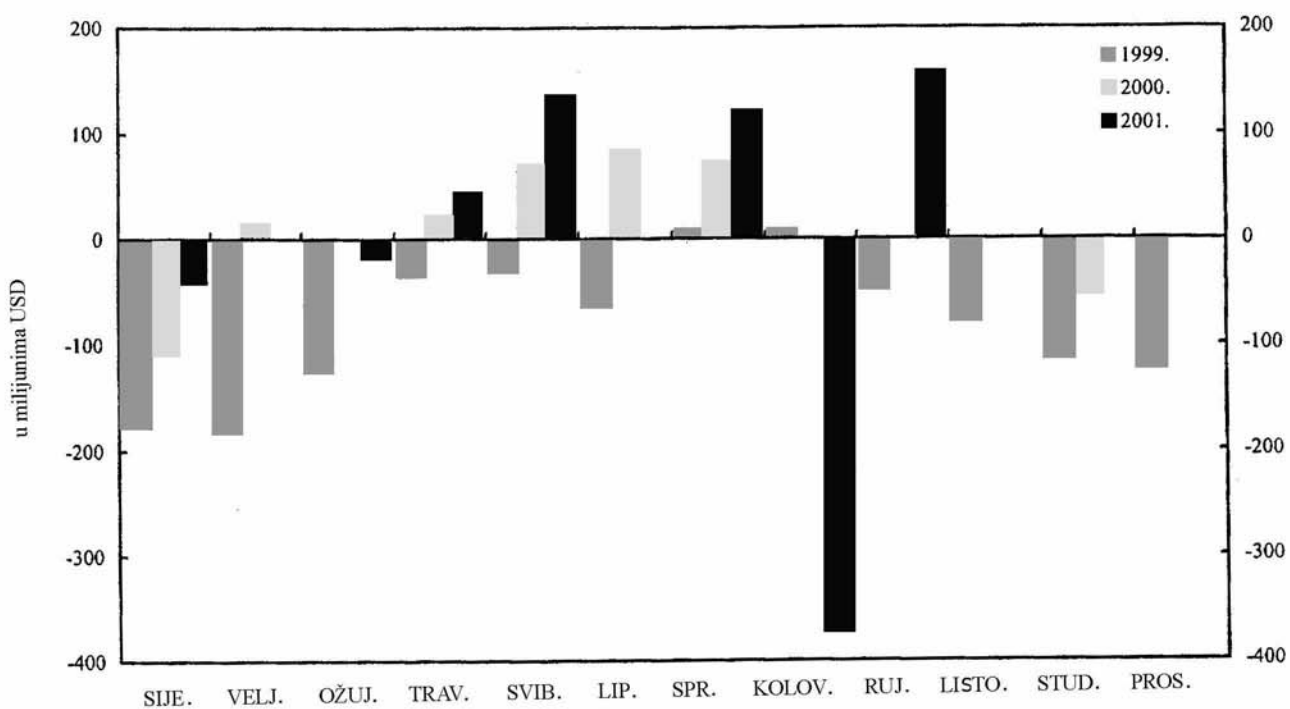
Slika 6. Hrvatska: Eksterni saldo, 1993. - 2001.
(u milijunima USD; postotak godišnjeg BDP-a)



Izvori: Hrvatska narodna banka i projekcije MMF-a

Napomena: Podaci za drugo tromjesečje 2001. su projekcije

Slika 7. Hrvatska: Neto devizne intervencije Hrvatske narodne banke, 1999. - 2001.



Izvor: Hrvatska narodna banka

4. Nakon neočekivano jakog pritiska tijekom svibnja, inflacija posustaje. Zbog visokih cijena nafte i povećanja trošarina početkom 2001. službeno mjerena inflacija porasla je u svibnju na 7,2 posto na međugodišnjoj osnovi. Međutim, zahvaljujući smanjenju troškova rada i cijena pri proizvođačima, te prestanku jednokratnog učinka prošlogodišnjeg porasta trošarina, inflacija mjerena cijenama na malo u posljednje vrijeme pada. U lipnju je, zbog izostanka temeljnih inflacijskih pritisaka, inflacija mjerena cijenama na malo pala na 3,8 posto, što je najniža razina u posljednje dvije godine (Slika 4.), dok je u kolovozu, uslijed povećanja administrativno reguliranih cijena električne struje, telekomunikacijskih usluga i zemnog plina, skočila na 5,8 posto. Ipak se očekuje da će ciljna stopa inflacije od 4,5 posto na kraju godine ipak biti postignuta, budući da temeljna inflacija ostaje 3,9 posto, a proces ublažavanja monetarnih uvjeta čini se završenim (Slika 5.). U takvim uvjetima inflacija bi u 2002. mogla i dalje padati do stope od 3,5-4 posto.

5. Privremeni porast uvoza automobila i oživljavanje uvoza kapitalnih proizvoda izazvali su umjereno pogoršanje stanja na tekućem računu platne bilance u 2001. Slabi rezultati robne razmjene u prvoj polovici 2001., iako su djelomično odraz rastuće potražnje od strane proizvodnje, uglavnom su uzrokovani jednokratnim čimbenicima. Najava da će se krajem svibnja ukinuti povlastice za uvoz automobila braniteljima domovinskog rata izazvala je jednokratni nagli porast tog uvoza u vrijednosti od oko 1 posto BDP-a. Isto tako, izvoz robe u prvom tromjesečju smanjen je zbog izostanka izvoza brodova, koji je i inače neredovit. Loši rezultati robne razmjene nadoknađeni su obilnim prihodima od turizma i privatnim transferima (Slika 6.). Zahvaljujući tome, kao i snažnom priljevu stranog kapitala, bruto službene rezerve središnje banke dosegle su krajem lipnja USD 3.8 milijardi, što oko USD 300 milijuna više od planirane razine prema sadašnjem tečaju. S obzirom na nastavak postojećeg trenda robne razmjene i dobru turističku sezonu, očekuje se da će deficit tekućeg računa porasti sa 2,1 posto BDP-a, koliko je iznosio u 2000. na 3,5 posto BDP-a u 2001., prije nego što padne na oko 2 posto BDP-a u 2002. (Tablica 4.¹).

II. PROVEDBA PROGRAMA I REZULTATI

6. U skladu s povoljnim makroekonomskim trendovima rezultati postignuti u provedbi programa općenito su zadovoljavajući, poglavito što se tiče zadovoljavanja kvantitativnih kriterija uspješnosti. Svi navedeni kriteriji za razdoblje do kraja ožujka zadovoljeni su, osim podgranice za posudbe od domaćih banaka, koja nije zadovoljena zbog toga što je eksterno financiranje bilo manje od planiranog, a smanjenje dospjelih neplaćenih obveza brže od planiranog (Tablica 5.). Glavna gornja granica proračunskog deficita za razdoblje do kraja lipnja tijesno je postignuta. Ostala četiri kvantitativna kriterija uspješnosti za razdoblje do kraja lipnja zadovoljena su bez teškoća (posudbe javnih poduzeća, ugovaranje nepriviligiranog duga, neto raspoložive međunarodne pričuve HNB-a i neto domaća aktiva HNB-a). Međutim, tri kvantitativna kriterija uspješnosti izvršenja programa nisu zadovoljena, i to velikim dijelom zbog podbačaja u prihodima od privatizacije: (i) podgranica za

¹ Na osnovi preliminarnih podataka za razdoblje do kraja rujna, u vrijeme dogovaranja programa za 2001. očekivalo se da će deficit tekućeg računa iznositi 4,6 posto BDP-a. Ovakav znatno povoljniji rezultat može se objasniti metodološkom revizijom podataka o privatnim transferima, kao i većim turističkim izvozom i manjim uvozom roba u zadnjem tromjesečju 2000.

kredite domaćih banaka konsolidiranoj središnjoj državi, (ii) gornja granica za dospjele neplaćene obveze konsolidirane središnje države, i (iii) gornja granica za kratkoročni inozemni javni dug i javni dug za koji jamči RH.

7. Strukturne mjere provedene su s manje uspjeha. Strukturni kriterij uspješnosti izvršenja programa, koji se odnosi na politiku plaća u državnom sektoru nije zadovoljen, a privatizacija telekomunikacijske tvrtke (HT) tekla je sporije nego što je planirano programom. Zbog toga je vlada usporila planirani tempo smanjenja dospjelih neplaćenih obveza i prekoračila limit kreditiranja od strane domaćih banaka. Također je bilo nužno obnoviti kredit za premošćivanje u visini od USD 400 milijuna (od čega se USD 360 milijuna duguje stranim kreditorima), čime je premašena lipanjska gornja granica za kratkoročni inozemni javni dug.

8. Makroekonomske posljedice neispunjavanja navedenih kriterija bile su ograničene, te se čini da nisu utjecale na dostupnost financijskih sredstava privatnom sektoru. Zbog neplanirano velike potražnje za novcem i prilagodljivosti monetarne politike, krediti domaćih banaka rasli su brže nego što je bilo predviđeno programom (za HRK 2,7 milijardi), uglavnom uslijed sporijeg smanjenja neto zaduživanja države (za HRK 2,1 milijardu). Ostatak dodatne ekspanzije kredita upućen je nedržavnom sektoru, čime je neutralizirano oko dvije trećine likvidnosnih učinaka sporijeg smanjenja dospjelih neplaćenih obveza središnje države. Budući da su potrebe velikih javnih poduzeća za kreditima domaćih banaka bile znatno manje od sredstava dopuštenih programom, rast kreditiranja privatnog sektora (uključujući učinke vraćanja dospjelih neplaćenih dugova države) bio je nešto brži od programom predviđenoga. Stoga nema znakova da je dodatno zaduživanje države ograničilo privatna ulaganja (Tablice 6. i 7.).

A. Fiskalna politika

9. Kriterij uspješnosti izvršenja programa za razdoblje do kraja lipnja, koji se odnosi na deficit konsolidirane središnje države, tijesno je zadovoljen. Zastoj u provedbi nove politike plaća u državnom sektoru i sporije promjene u sustavu socijalnih davanja doveli su do manjeg prekoračenja rashoda, koje je neutralizirano prihodima većima od prognoziranih, poglavito od PDV-a i carina.

10. Zbog političkih pritisaka i otezanja pregovora sa sindikatima nova politika plaća za zaposlenike u državnom sektoru, koja je trebala biti usvojena u ožujku, dogovorena je tek nakon lokalnih izbora u svibnju. Uslijed toga, strukturni kriterij uspješnosti izvršenja programa, koji se odnosi na politiku plaća nije zadovoljen, a indikativni cilj za masu plaća središnje države za drugo tromjesečje nije postignut. U lipnju je počela primjena novih koeficijenata plaća u većini ministarstava, ali –protivno pretpostavkama programa – zaposlenici Ministarstva obrazovanja, znanosti i tehnologije, te, na privremenoj osnovi, Ministarstva obrane bili su isključeni. Međutim, novi su koeficijenti prošireni na izvanproračunske fondove (poglavito zaposlenike u zdravstvu), te je utvrđena nova osnovica za plaću koja bi trebala osigurati planirano 9-postotno smanjenje mase plaća konsolidirane središnje države u 2001.

11. Socijalna su davanja znatno premašila dodijeljena proračunska sredstva. Zbog nedostatka saborske odluke vlasti nisu mogle smanjiti naknade za bolovanja kao

što je predviđeno programom, a doplatci za djecu bili su znatno veći od očekivanih, uslijed proširenja prava na nove kategorije pučanstva. Prvom izmjenom i dopunom proračuna, koju je Sabor odobrio krajem lipnja, izvršene su tehničke prilagodbe, potrebne od sredine godine kako bi se poslovanje mirovinskog fonda prebacilo na državni proračun, a određeni prihodi i rashodi prenijeli na tijela lokalne uprave. Međutim, time nije riješen problem sve većih pritisaka na rashode.

12. Zakašnjenja su rezultirala znatnim podbačajem prihoda od privatizacije, koji je u potpunosti neutraliziran dodatnim zaduživanjem u zemlji i inozemstvu. Druga faza privatizacije HT-a, planirana za drugo tromjesečje, odgođena je do druge polovice 2001., čime je nastao manjak potrebnih sredstava u proračunu, u odnosu na pretpostavke programa, u vrijednosti od 3,3 posto BDP-a (HRK 5,8 milijardi). Iako je to značilo privremeno povećanje vanjskog duga, manjak je u potpunosti pokriven većim neto zaduživanjem u inozemstvu i povećanim financiranjem od strane domaćih banaka. Pored smanjenja dospjelih neplaćenih obveza, koje je bilo manje od programiranoga, i neto kredita banaka spomenutih u točki 8., povećanje financiranja od strane domaćih banaka uključilo je i plasman manje količine blagajničkih zapisa Ministarstva financija domaćim nebankarskim institucijama.

B. Monetarna i tečajna politika

13. Kao što je propisano novim zakonom o središnjoj banci, monetarna je politika prvenstveno usmjerena na očuvanje stabilnosti cijena. Međutim, s obzirom na otvorenost gospodarstva Hrvatska narodna banka nastoji održati i stabilnost tečaja, između ostaloga, ublažavanjem sezonskih kolebanja, te se snažnije oslanja na poslovanje s otvorenim tržištem i politiku usklađivanja kamatnih stopa, kako bi postigla cilj stabilnog tečaja. Smanjenje inflacije u kontekstu padajućih kamatnih stopa i dovoljne likvidnosti pokazuje da je HNB do sada bio uspješan u izvršavanju svojih zadaća.

14. Monetarna politika uspjela je zadovoljiti kvantitativni kriterij uspješnosti koji se odnosi na međunarodne pričuve i neto domaću aktivu za razdoblje do kraja lipnja. S obzirom na snažnu repatrijaciju kapitala od strane domaćih banaka, cilj neto raspoloživih međunarodnih pričuva HNB-a postignut je bez teškoća. Cilj neto domaće aktive HNB-a također je postignut bez teškoća, zahvaljujući znatnom povećanju državnih depozita i smanjenju potreba banaka za zajmovima za likvidnost.

15. Monetarna ekspanzija bila je brža od očekivane, iako padajući trend inflacije, aprecijacija tečaja i porast pričuva ukazuju da je realna potražnja za novcem bila veća od očekivane. Sezonski pad primarnog novca u prvom tromjesečju ublažen je, te je rast primarnog novca u travnju i svibnju bio znatno veći od očekivanoga (Tablica 7.). Napredak u remonetizaciji gospodarstva, kojemu je pogodovala aprecijacija tečaja i stabilnost bankovnog sustave, očitovao se je većim rastom depozita u bankama od planiranoga, kako kunskih tako i deviznih. HNB je doprinio poboljšanju uvjeta smanjivši u ožujku kamatnu stopu za lombardne kredite sa 12 na 9,5 posto.

16. Suočena sa sezonski preuranjenim pritiscima na valutu, Hrvatska narodna banka više je puta intervenirala u cilju ublažavanja aprecijacije. Pritisci su nastali iz razloga što su domaće banke prekinule svoje duge devizne pozicije, kako

bi, s jedne strane, zadovoljile domaću potražnju za kreditima, a s druge profitirale od očekivanog sezonskog jačanja kune. To je potaklo HNB da u travnju i svibnju otkupi stranu valutu u protuvrijednosti od oko USD 182 milijuna, što je uglavnom sterilizirano naknadnom prodajom blagajničkih zapisa HNB-a. Osim toga, HNB je odlučio, uz smanjenje stope obvezne pričuve sa 23,5 na 22 posto u lipnju i srpnju, proširiti osnovicu za obračun obvezne pričuve, tako da ona obuhvaća zaduživanje banaka u devizama, čime je povećana potražnja banaka za devizama kako bi mogle osigurati svoje obvezne pričuve. Unatoč tim mjerama u srpnju je ponovo došlo do aprecijacijskih pritisaka, te je HNB morao intervenirati na deviznom tržištu otkupom u protuvrijednosti od USD 122 milijuna (Slika 7.). Međutim, nakon toga došlo je do obrata situacije, tako da je u kolovozu HNB morao prodati stranu valutu u protuvrijednosti od USD 375 milijuna, budući da su banke i velika poduzeća stvarala duge pozicije prije sezonskog slabljenja valute. Dok su se banke, za razliku od svojeg ranijeg ponašanja, koristile sezonskim kolebanjem tečaja, čini se da barem dio nedavnih kupnjâ deviza od strane poduzeća predstavlja strukturni pomak u reakciji na dozvolu za otvaranje deviznih računa u domaćim bankama, koja je uvedena za poduzeća početkom godine.

C. Reforma i privatizacija javnih poduzeća

17. Strukturna kontrolna točka dovršetka svih radnji potrebnih za privatizaciju najmanje 20 posto dionica HT-a do kraja lipnja nije zadovoljena. Došlo je do zapreka u provedbi druge faze privatizacije HT-a. Navodeći niske cijene dionica telekomunikacija kao razlog, vlasti su odgodile javnu prodaju paketa od 20 posto dionica HT-a, te su umjesto toga obnovile pregovore s tvrtkom Deutsche Telekom o povećanju njenog udjela sa 35 na 51 posto. Ti su pregovori uspješno završeni početkom lipnja.

18. Pripreme za privatizaciju HEP-a i INA-e također teku sporije nego što je planirano. Imenovani su savjetnici za privatizaciju obiju tvrtki, te su donijete odluke o prodaji njihovih poduzeća koja se ne bave osnovnom djelatnošću tih tvrtki. U lipnju je Sabor usvojio pet zakona o reformi sektora energetike, koji neće stupiti na snagu prije početka 2002., osim zakona o energetske usluzama koji je stupio na snagu odmah.

19. U skladu sa svojim programskim obvezama, a protivno iskustvima iz prošlih godina vlasti su uspjele obuzdati plaće i zapošljavanje u javnim poduzećima. U razdoblju od siječnja do lipnja 2001. bruto troškovi radne snage u deset velikih javnih poduzeća, navedenih u dodatku VI. Dodatnog memoranduma o ekonomskoj i financijskoj politici (DMEFP)*, smanjeni su za 8 posto u usporedbi s istim razdobljem 2000. Međutim, imajući u vidu smanjenje doprinosa poslodavaca za socijalno osiguranje i oporezivanje plaća, neto plaće ostale su nominalno iste. U međuvremenu, broj zaposlenih u spomenutih deset poduzeća bio je u lipnju 2001. 2 posto manji na međugodišnjoj osnovi, s tim da se u većini tih poduzeća provode programi za smanjenje viška zaposlenih.

* Supplementary Memorandum of Economic and Financial Policies, SMEFP

III. PROGRAM DO KRAJA 2001.

A. Fiskalna politika

20. Ciljni proračunski deficit u 2001. ostaje 5,3 posto BDP-a. Iako projekcije ukupnih prihoda za drugo polugodište 2001. ne odstupaju od izvornog programa (DMEFP, t. 10), prekoračenje rashoda koje se odnosi na doplatke za djecu, kašnjenje u provedbi reforme zdravstva i nepredviđena dodatna dokapitalizacija poštanske banke koja je u državnom vlasništvu (HPB) izazvali bi povećanje proračunskog deficita na 6,1 posto BDP-a (Tablica 6.). Stoga je za postizanje početnog ciljnog proračunskog deficita potrebno izvršiti prilagodbu do kraja 2001. u visini od najmanje 0,8 posto BDP-a u odnosu na postojeće trendove[†]. S druge strane, osnovni trend tekućeg računa platne bilance pokazuje da nije potrebno smanjiti ciljni deficit na 4,8 posto BDP-a, kao što je planirano za slučaj nepredviđene situacije (EBS/01/12, t. 15).

21. Potrebna proračunska prilagodba treba se izvršiti kombinacijom trajnih i diskrecijskih smanjenja rashoda. Time će se ostvariti uštede u visini od gotovo 1,0 posto BDP-a u drugoj polovici 2001., i stvoriti sigurnosna pričuva od gotovo 0,2 BDP-a. Povećanje participacije za lijekove stupilo je na snagu sredinom kolovoza. Vlasti će uskoro uputiti na Sabor zakonske prijedloge za racionalizaciju sustava socijalnih davanja, bilo potpunim ili djelomičnim usklađivanjem davanja za privilegirane skupine pučanstva s davanjima za ostalo pučanstvo, te boljim usmjeravanjem ili smanjenjem postojećih previsokih davanja (DMEFP, t. 11). Te mjere trebale bi omogućiti trajno smanjenje socijalnih rashoda u za gotovo 0,6 posto BDP-a u 2001., te za 1,4 posto BDP-a u 2002. Očekuje se da će diskrecijske mjere smanjenja rashoda za kupnju robe i usluga (bez plaća proračunskih korisnika), te subvencija i kapitalnih ulaganja, koje su stupile na snagu početkom rujna, rezultirati dodatnim uštedama od gotovo 0,4 posto BDP-a u 2001. Revidirani proračun za 2001. koji obuhvaća sve navedene mjere bit će upućen na Sabor u rujnu. Saborsko usvajanje predloženih promjena u sustavu socijalnih davanja i revidiranog proračuna za 2001. prethodna je mjera za dovršenje postupka preispitivanja (DMEFP, Dodatak IX).

22. Da bi se održala nepromijenjena nominalna masa plaća u razdoblju od 2002. do 2003., uz istovremeno otvaranje prostora za određeni rast plaća, vladin program mjera za 2001. zahtijeva smanjenje neto zapošljavanja u državnom sektoru. Vlasti su utvrdile da većina viška zaposlenih u državnom sektoru otpada na Ministarstvo unutarnjih poslova i Ministarstvo obrane. Do sredine godine broj zaposlenih već je smanjen za oko 750 u svakom od navedenih ministarstava. Osim toga, u kolovozu 2001. dodatnih 3.600 zaposlenika Ministra unutarnjih poslova obaviješteno je da će u četvrtom tromjesečju 2001. dobiti otkaz, dok će oko 5000 djelatnika Ministarstva obrane biti otpušteno u istom tromjesečju, nakon što Sabor usvoji novi zakon o obrani. Očekuje se da će te mjere, zajedno s manjim redukcijama broja zaposlenih u drugim ministarstvima, do kraja 2001. rezultirati neto smanjenjem broja zaposlenih u državnom sektoru za oko 10.000, što je u skladu sa strukturnim

[†] Prilagodba od 3,9 posto BDP-a, potrebna u 2001. znatna je, s obzirom da se smanjenje deficita sa 5,7 na 5,3 posto BDP-a provodi u uvjetima smanjenja prihoda za 2,3 posto BDP-a do kojega je došlo uslijed smanjenja poreza tijekom 2000. i početkom 2001., i povećanja rashoda za 1,2 posto BDP-a, kao rezultat sudski regulirane isplate posebnih mirovina.

kriterijem izvršenja programa. Sredstva Svjetske Banke vlasti će upotrijebiti za prekvalifikaciju otpuštenih djelatnika.

23. Unatoč smanjenju očekivanih privatizacijskih prihoda, nepromijenjeni proračunski deficit pokrit će se bez neto domaćeg zaduživanja. Vlasti su revidirale financijski plan za 2001. uzevši u obzir očekivani manjak privatizacijskih prihoda, uglavnom zbog podbačaja u prihodima od privatizacije HT-a (SMEFP, t. 12). Prihodi od privatizacije smanjeni su sa 5,2 posto BDP-a na 4,0 posto BDP-a. Očekuje se da će se oko dvije trećine te svote ostvariti prodajom 16 posto dionica HT-a Deutsche Telekomu (EUR 500 milijuna), i isplatom sredstava s privremenog računa, dobivenih prodajom 35 posto dionica HT-a tvrtki Deutsche Telekom 1999. godine (USD 46 milijuna)[‡]. Vlasti provode i nekoliko dodatnih privatizacijskih projekata, koji bi im trebali osigurati postizanje ukupnog privatizacijskog cilja u drugoj polovici 2001., uključujući i financiranje premošćivanja kao mjere u krajnjoj nuždi. Neto zaduživanje u inozemstvu povećano je s 1 posto BDP-a na 2,3 posto BDP-a, imajući u vidu lipanjski dodatak od 250 milijuna eura na emisiju euroobveznica od ožujka, te očekivane zajmove EFSAL* u svoti od DEM 80 milijuna) i SAL** (USD 100 milijuna), koje je odobrila Svjetska banka. Prema tome, za 2001. u cjelini bit će zabilježen višak domaćeg financiranja od 1,0 posto BDP-a, koji će se gotovo u potpunosti upotrijebiti za smanjenje dospjelih neplaćenih obveza države i zdravstvenog fonda. Ciljno smanjenje dospjelih neplaćenih obveza tijekom 2001. ostalo je na razini HRK 1.500 milijuna, s tim da će se HRK 900 milijuna ostvariti u drugoj polovici godine (DMEFP, Dodatak IV.III)[§]. Kašnjenje privatizacije HT-a i odgoda smanjenja dospjelih neplaćenih obveza podrazumijevaju da će se konsolidirana središnja država od neto zajmoprimea u prvoj polovici 2001. pretvoriti u neto osiguravatelja sredstava za domaće gospodarstvo u drugoj polovici 2001.

24. U razdoblju od 2002. do 2003. planira se daljnje smanjenje fiskalnog deficita i državnih rashoda. Vlasti su svjesne činjenice da je, s obzirom na nedostatak privatizacijskih prihoda, fiskalni deficit od 5,3 posto BDP-a, neodrživ, te da je omjer između državnih rashoda i BDP-a još uvijek znatno veći nego u državama EU-e, te Srednje i Istočne Europe. Revidiranim okvirnim proračunom za razdoblje 2002-2003. planira se smanjenje deficita na 4,25 posto BDP-a u 2002., te 1,4 posto BDP-a u 2003., s tim da bi se rashodi smanjili na oko 41 odnosno 38 posto BDP-a. Na proračune za 2002. i 2003. godinu pozitivno će se odraziti cjelogodišnji učinci nove politike plaća i trajna štednja u socijalnim rashodima, uvedena 2001. Dodatni poticaj u ostvarenju tih ciljeva bit će i smanjenje broja zaposlenih u ministarstvima unutarnjih poslova i obrane u drugoj polovici 2001. Smanje li se rashodi, kao što je planirano okvirnim proračunom, omogućit će se smanjenje poreznog opterećenja i doprinosa za socijalno osiguranje za 1,3 posto BDP-a u razdoblju od 2002. do 2003., što je u skladu s izbornim programom sadašnje vlasti.

[‡] Programski cilj koji se odnosi na neto zaduživanje banaka automatski će se usklađivati krajem rujna, ako prihodi od tih transakcija budu manji od očekivanih (DMEPF, Dodatak IV.II).

*Economic and Financial Sector Adjustment Loan – Zajam za prilagodbu financijskog sektora i poduzeća

**Structural Adjustment Loan – Zajam za strukturnu prilagodbu

[§] Definicija dospjelih neplaćenih obveza postrožena je, te one sada ne obuhvaćaju samo “nepodmirena plaćanja kojima je rok dospijeca prošao prije više 90 dana” nego “ sva plaćanja koja nisu izvršena prema njihovim izvornim ili naknadno izmijenjenim uvjetima”. To je rezultiralo povećanjem ukupnih dospjelih neplaćenih obveza krajem lipnja sa HRK 372 milijuna na HRK 1.377 milijuna.

B. Monetarna i tečajna politika

25. Monetarni program u skladu je s većim naglaskom na stabilnosti cijena, koji se temelji na novom zakonu o središnjoj banci. Ciljna inflacija i dalje je 4,5 posto na kraju godine, dok je na kraju 2000. bila 7,4 posto, a bit će postignuta unatoč većem rastu administrativno reguliranih cijena i trošarina nego što je bilo predviđeno. Zbog veće potražnje za novcem od očekivane i većeg rasta pričuva u prvoj polovici 2001. nego što je planirano, monetarni je program revidiran, te je godišnji cilj za akumuliranje neto raspoloživih međunarodnih pričuva povećan za USD 334 milijuna, u odnosu na izvorni program, a gornja granica neto domaće aktive HNB-a na odgovarajući je način usklađena**. Time će se sačuvati veći dio neočekivanog povećanja pričuva u prvoj polovici godine, što će stvoriti dodatni prostor za ekspanziju kredita. Da bi se omogućile nepredviđene devizne intervencije, tromjesečne ciljne međunarodne pričuve HNB-a smanjene su za USD 100 milijuna u odnosu na polazne vrijednosti, uz odgovarajuće povećanje neto domaće aktive HNB-a, a kriteriji uspješnosti izvršenja programa definirani su na toj osnovi (DMEFP, Dodaci VII i VIII). Planira se da će i u drugom polugodištu potražnja za primarnim novcem biti velika, unatoč sezonskom smanjenju u četvrtom tromjesečju. Odstupanja od ovakvih predviđanja izazvala bi reakciju HNB-a. Bude li potražnja manja od očekivane, HNB će poštiti likvidnosne uvjete kako bi spriječila pad neto raspoloživih međunarodnih pričuva ispod planiranih ciljnih vrijednosti. Bude li pak potražnja veća od planirane HNB će se konzultirati s MMF-om, kako bi utvrdio opravdavaju li inflacijski izgledi nesterilizirano povećanje međunarodnih pričuva. HNB će razmotriti dodatno smanjivanje obveznih rezervi samo ako to bude opravdano zbog uvjeta likvidnosti.

26. Program osigurava dovoljno prostora za financiranje stalnog širenja privatnog sektora. Iako se poduzeća mogu pouzdati u veće profite, a veća poduzeća i na pristup inozemnim kreditima, za financiranje svojih ulaganja, potražnja privatnog sektora za kreditima domaćih banaka vjerojatno će i dalje biti velika. Uz pretpostavku daljnjeg blagog usporavanja, program omogućava daljnju ekspanziju kredita nedržavnom sektoru u drugoj polovici 2001. za 5,25 posto. To bi rezultiralo godišnjom ekspanzijom kredita od 17,25 posto, u usporedbi sa 16 posto, kako je bilo predviđeno izvornim programom. Osim toga, otplata dospjelih neplaćenih obveza države doprinijet će održavanju povoljnih uvjeta likvidnosti. U cilju sprečavanja prekomjernog zaduživanja poduzeća, program utvrđuje tromjesečne limite neto kredita banaka za 10 odabranih javnih poduzeća (DMEFP, Dodatak VI).

27. Noviji razvoj potvrđuje potrebu za fleksibilnijim monetarnim programom. Nakon ponovljenih intervencija u razdoblju od travnja do lipnja, kako bi neutralizirao sezonski preuranjenu aprecijaciju kune, HNB se suočio s jednako preuranjenim obratom tih pritisaka (Slika 3). Osim toga što su banke iskoristile predviđenu sezonsku deprecijaciju tečaja, potražnju za devizama poticala su velika poduzeća (uključujući i javna) kojima je, na temelju nedavno donesenih izmjena i dopuna deviznog zakona, dozvoljeno otvaranje deviznih računa. Kako bi spriječio prebrzu deprecijaciju, HNB je u kolovozu intervenirao neuobičajeno velikim svotama

** U lipnju su pričuve dodatno povećane za USD 123 milijuna, što predstavlja udio Hrvatske u rezervnoj aktivni središnje banke bivše SFRJ, koja se je prije držala u Banci za međunarodne namire (BIS).

(Slika 7), istovremeno smanjujući gornju granicu devizne izloženosti banaka sa 25 na 20 posto jamstvenog kapitala, počevši od 1. rujna. To je rezultiralo snažnim rastom kamatnih stopa na tržištu novca, pa su se banke okrenule kreditima HNB-a, dok je domaća valuta aprecirala. HNB je 5. rujna povisio kamatnu stopu na lombardne kredite sa 9,5 na 10,5 posto. Također je povisio prinos na blagajničke zapise HNB-a, smanjio naknadu za obvezne rezerve i uveo obvezu da se dio obveznih rezervi za pokrivanje deviznih obveza ubuduće polaže u domaćoj valuti. CNB je potvrdio svoju spremnost da dodatno pooštri uvjete likvidnosti i poveća kamatne stope bude li to potrebno za zadovoljavanje donjih granica međunarodnih pričuva za razdoblje do kraja rujna i do kraja prosinca 2001.

C. Strukturne mjere koje uvjetuje MMF

28. Pored prethodne mjere koja se odnosi na socijalna davanja (uključivši i zakonske promjene) i revidirani proračun za 2001., **strukturne mjere koje uvjetuje MMF u drugoj polovici 2001. svode se na namjeru vlasti da smanji zaposlenost u državnom sektoru (kriterij uspješnosti izvršenja programa), te nastavi privatizaciju HEP-a i INA-e (kontrolna točka).** Velik broj ostalih strukturnih mjera dio su vladinog programa za 2001., ali ne spadaju u mjere koje uvjetuje Fond (Umetak 1). Tijek njihove provedbe i promjene njihovih rokova navedeni su u Dodatku IV. U biti, unatoč velikom napretku u svim područjima i općenitom poštivanju rokova u financijskom sektoru, u ostalim sektorima došlo je do zakašnjenja, te su se vlasti obvezale na utvrđivanje novih rokova izvršenja programa.

29. **Imajući u vidu planirano smanjenje viška zaposlenih, spomenuto u točki 22., vlasti su uvjerenе da će zadovoljiti kriterij uspješnosti izvršenja programa koji se odnosi na smanjenje broja zaposlenih u državnom sektoru do kraja 2001.** Što se tiče napretka u privatizaciji HEP-a i INA-e, nedavno usvojeni paket zakona o reformi energetskog sektora i imenovanje savjetnika za privatizaciju, spomenuti u točki 18., važni su preduvjet za privatizaciju tih dviju tvrtki. Ministarstvo gospodarstva trenutačno priprema nacrtе posebnih zakona koji će biti pravna osnova za privatizaciju. Očekuje se da će Sabor usvojiti te zakone do kraja 2001., a ne krajem rujna 2001., kao što je bilo predviđeno izvornim programom.

Umetak 1. Hrvatska - Strukturne mjere koje uvjetuje MMF

1. Obuhvaćenost strukturnih mjera koje uvjetuje MMF u postojećem programu

Strukturne uvjetovane mjere u okviru izvornog programa (13 mjera svrstanih u 4 prethodne aktivnosti, 2 strukturna kriterija uspješnosti izvršenja programa i 2 strukturne kontrolne točke) makroekonomski su relevantne (tj. od presudnog su makroekonomskog značaja u slučaju dvaju kriterija uspješnosti koji se oba odnose na politiku plaća) i spadaju u područja stručnosti MMF-a, osim dviju strukturnih kontrolnih točaka koje se odnose na privatizaciju (EBS /01/12, Dodatak III). Prethodne mjere (uključujući individualne mjere) za odobravanje stand-by aranžmana definirane su u područjima: (i) upravljanja proračunom (2); (ii) politike plaća (9); (iii) bankarstva (1); i (iv) oporezivanja uvoza (1). To isticanje mjera koje uvjetuje MMF ima za cilj osiguranje vjerodostojnosti programa u nedostatku evidencije o praćenju i stvaranje institucionalne osnove za provedbu programa. Naglasak na politici plaća odraz je strategije vlasti da smanji proračunski deficit i poboljša konkurentnost. Strukturne kontrolne točke koje se odnose na privatizaciju i restrukturiranje glavnih komunalnih poduzeća utvrđene su radi općeg poboljšanja učinkovitosti gospodarstva i kao doprinos održivosti proračuna. Fond prati napredak u provedbi politike plaća i privatizacije telekomunikacija, te se oslanja na stručnu pomoć Svjetske Banke u ocjenjivanju napretka u restrukturiranju i privatizaciji sektora energetike. Novoutvrđena prethodna mjera za dovršetak sadašnjeg preispitivanja s makroekonomskog je gledišta presudna za postizanje ciljnog proračunskog deficita.

2. Stanje strukturnih uvjetovanih mjera iz prijašnjih programa

Prethodni program, financijski podržan Proširenim aranžmanom (EFF*) koji je odobren u ožujku 1997., obuhvaćao je aktivnosti na (i) restrukturiranju i privatizaciji velikih poduzeća i banaka u državnom vlasništvu; (ii) poboljšanju upravljanja proračunom; (iii) razvoju financijskih tržišta; i (iv) ublažavanju distorzija u trgovini. Provedba programa iz 1997. zastala je nakon prvog preispitivanja, te su neke od neizvršenih zadaća iz tog programa (npr. uvođenje jedinstvenog računa državne riznice i privatizacija tvrtki u sektorima telekomunikacija i energetike) uključene u sadašnji program. Glavnina mjera u financijskom sektoru provedena je (uključujući mjere provedene uz tehničku pomoć MMF-a) tijekom rješavanja posljedica krize bankarskog sustava 1998., a neke pomoćne mjere trebale bi biti provedene u okviru sadašnjeg programa, ali nisu formalno uvjetovane (vidi t. 4. ovog Umetka). Mjere iz 1997. koje se odnose na trgovinsku politiku preuzete su unilateralnom liberalizacijom trgovine koju je Hrvatska provela nakon pristupanja Svjetskoj trgovinskoj organizaciji (WTO), te, na bilateralnoj i regionalnoj osnovi, nizom sporazuma o slobodnoj trgovini koji su sklopljeni nedavno ili će biti sklopljeni u bliskoj budućnosti.

3. Strukturna područja obuhvaćena kreditima Svjetske banke i mjerama koje ona uvjetuje

U okviru nedavno dogovorenog Zajma za strukturnu prilagodbu (SAL), koji bi Izvršni odbor Banke trebao odobriti u listopadu, Banka će poduprijeti mjere strukturne reforme kojima je cilj: (i) poboljšanje koordinacije i upravljanja u kreiranju gospodarske politike; (ii) jačanje financijske discipline; (III) jačanje institucija tržišta i konkurentnosti gospodarstva; (iv) povećanje fleksibilnosti na tržištu rada; i (v) jačanje socijalne zaštite.

4. Ostale važne strukturne mjere koje formalno ne uvjetuje MMF

Sadašnji program obuhvaća i mnoge druge strukturne mjere koje formalno ne uvjetuje MMF, uključujući mjere u (i) sektoru proračuna, između ostaloga, reforma zdravstva i mirovinskog sustava; (ii) sektoru javnih poduzeća; (iii) monetarnom i financijskom sektoru; i (iv) sustavu pravosuđa. Ocijenjeno je da te mjere nisu presudne za postizanje makroekonomskih ciljeva (EBS/01/12, Dodatak I). Neke od tih mjera spadaju u domenu Svjetske banke (npr. reforma zdravstva i mirovinskog sustava prethodne su mjere za provedbu SAL-a). Napredak u provedbi tih mjera prikazan je u Dodatku IV.

* Extended Fund Facility

IV. OCJENA MMF-a

30. Vladini ciljevi koji se odnose na rast, inflaciju i međunarodne pričuve u 2001. vjerojatno će se ili postići ili premašiti. Unatoč zakašnjenju u provedbi politike i nepovoljnijem vanjskom okruženju od očekivanoga, gospodarski su rezultati u prvoj polovici 2001. bili dobri, s povoljnim izgledima za daljnji rast gospodarstva, smanjenje inflacije i (skromniji) rast međunarodnih pričuva u drugom polugodištu. Smanjenje vanjskog doprinosa rastu, izazvano uvozom, nadoknađeno je jačim rastom osobne potražnje, budući da i potrošnja i investicije rastu brže od očekivanja. Olakšani pristup stranim tržištima, poboljšanje sigurnosne situacije u regiji, te napori domaće politike doprinijeli su znatnom smanjenju deficita tekućeg računa. Sada je potrebna daljnja prilagodba proračuna i odlučnije strukturne reforme, kako bi se trajno smanjila osjetljivost države na vanjske negativne utjecaje.

31. Vlada ostaje pri svojim političkim zadaćama, unatoč zakašnjenjima u njihovoj provedbi. Smanjenje plaća i broja zaposlenih u državnom sektoru hrabar je poduhvat, i, usprkos zakašnjenjima i prihvaćenim kompromisima, vlasti zaslužuju priznanje za to što su, bez ikakvih socijalnih poremećaja, uspjele provesti politiku plaća kojom se će se postići predviđeno smanjenje plaća za ovu godinu na razini konsolidirane središnje države. Vlasti sada moraju do kraja provesti planirano smanjenje broja zaposlenih i osigurati da i privremeno isključeni zaposlenici budu obuhvaćeni novim sustavom plaća, kako bi se poboljšali izgledi za održanje nepromijenjene nominalne mase plaća u središnjem proračunu u razdoblju od 2002. do 2003. i omogućio umjereni rast plaća. Jednako su pohvalni uspjesi vlasti u smanjenju plaća i zapošljavanja u javnim poduzećima, te napori da se izbjegne povrat na staro stanje. Vlasti su pozvane da ustraju u svojim naporima i na ostalim područjima, kao što je npr. reforma i privatizacija javnih poduzeća, gdje je politička inicijativa zaustavljena početkom ove godine.

32. S obzirom da su glavni kvantitativni kriteriji uspješnosti izvršenja programa zadovoljeni u prvoj polovici 2001., nepoštivanje triju kriterija koji se odnose na posudbe države od domaćih banaka, dospjele neplaćene obveze i kratkoročni inozemni javni dug, čini se manje važnim. To je djelomično zbog činjenice da se sva tri kršenja odnose na zakašnjenje u privatizaciji telekomunikacijske tvrtke, koja je sada dogovorena, a prihodi od te privatizacije, potrebni za zadovoljenje kriterija uspješnosti izvršenja programa, očekuju se uskoro. Što se tiče nezadovoljavanja strukturnog kriterija uspješnosti koji se odnosi na politiku plaća, iako je primjena nešto drukčije politike započela gotovo tri mjeseca kasnije od plana, ciljna godišnja masa plaća za konsolidirani središnji proračun ove će godine biti ostvarena, a cjelogodišnji učinak te mjere veći je od početno planiranog. S obzirom na takve okolnosti i vladin program za drugu polovicu 2001., MMF podupire zahtjev vlasti za odgodu ispunjenja navedenih četiriju kriterija uspješnosti izvršenja programa.

33. Vladin program za drugo polugodište 2001. hrabar je pokušaj da se zaustavi moguće pogoršanje fiskalne situacije i očuva većina međunarodnih pričuva koje su u prvoj polovici godine rasle više nego što je planirano. Iako je paket planiranih proračunskih mjera dovoljan za tijesno postizanje ciljnog proračunskog deficita predviđenog programom, on treba biti proveden u cijelosti i bez

zakašnjenja, kako ne bi došlo bilo kakvih propusta. Oslanjajući se uglavnom na smanjenje rashoda za nabavku trajnih dobara, planirane će mjere za prilagodbu proračuna olakšati pripremu proračuna za 2002. i 2003., što je u skladu sa srednjoročnom vladinom strategijom prilagodbe proračuna. Sada je potrebno da vlasti ubrzaju privatizaciju banaka i poduzeća kako bi osigurali potrebne prihode u skladu s revidiranim programom za 2001. i omogućile financiranje proračunâ za 2002. i 2003. godinu.

34. S obzirom na promjene u ponašanju banaka i velikih poduzeća HNB mora biti spreman za pooštavanje likvidnosti i povećanje kamatnih stopa, bude li to potrebno za postizanje ciljne razine međunarodnih pričuva. Iako bi određena daljnja deprecijacija tečaja izvan turističke sezone bila u skladu s inflacijskim ciljem HNB-a, te bi bila dobrodošla iz razloga konkurentnosti, ciljevi HNB-a koji se odnose na pričuve ne ostavljaju mnogo prostora za nove intervencije, kako bi se spriječila veća deprecijacija valute. Nedavna liberalizacija kupnje deviza za pravne subjekte ne bi se smjela ukidati, niti bi bilo poželjno daljnje pooštavanje limita devizne izloženosti banaka. Budući da je nedavno stvaranje špekulativnih dugih pozicija bilo uspješeno velikim priljevom depozita u bankarski sustav i snižavanjem kamatnih stopa i stopa obvezne rezerve, HNB bi trebao upotrijebiti operacije na otvorenom tržištu i druge instrumente monetarne politike za smanjenje ponude kuna i potražnje za devizama. U tom su kontekstu dobrodošle nedavne mjere HNB-a za povećanje kamatnih stopa. U svakom slučaju, čini se da u ovom času nema mnogo prostora za daljnje smanjenje obveznih rezervi.

35. Da bi ojačale eksternu konkurentnost i postavile temelje za održivi rast i povećanje zapošljavanja, vlasti moraju ubrzati strukturne reforme na tržištu rada i robe. U područjima od primarnog interesa za MMF trebalo bi u potpunosti iskoristi potencijal jedinstvenog sustava državne riznice, nakon nedavne unutarnje reorganizacije Ministarstva financija, uvesti pravovremeno izvješćivanje o poslovanju regionalnih vlasti, provesti restrukturiranje ili privatizaciju poštanske banke, te postići da Sabor usvoji novi zakon o bankama.

36. Na osnovi vladinog programa za ostatak 2001. godine, MMF predlaže dovršenje prvog preispitivanja u okviru stand-by aranžmana. U skladu s dodatnim pismom o namjerama, koje su uputile vlasti, MMF očekuje da će drugo i završno preispitivanje u okviru aranžmana biti obavljeno do 31. prosinca 2001.

Tablica 1. Hrvatska: Osnovni ekonomski indikatori, 1995-2001.

	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	
							Izvorni program	Revidirani program
Realni sektor (promjena u postocima)								
Realni BDP	6,8	6,0	6,6	2,5	-0,4	3,7	4,0	4,0
Stopa nezaposlenosti (prosječna; postotak radne snage) 1/	...	10,0	9,9	11,4	13,6	16,1	14,5	15,5
Cijene na malo (na kraju razdoblja)	3,7	3,4	3,8	5,4	4,4	7,4	4,5	4,5
Bruto nacionalna štednja (postotak BDP-a)	9,9	16,1	18,2	17,2	19,4	21,9	22,0	23,4
Bruto domaće investicije (postotak BDP-a)	17,6	21,9	29,6	24,3	26,3	24,0	25,8	26,9
Državni proračun (postotak BDP-a)								
Proračun konsolidirane središnje države (na gotov. načelu) 2/	-0,9	-0,4	-1,3	0,6	-2,0	-4,9	-0,8	-2,1
Proračun konsolidirane središnje države (na obrač. načelu)	-2,0	-3,0	-7,4	-5,7	-5,3	-5,2
Dug konsolidirane središnje države (na kraju razdoblja) 3/	19,3	29,2	31,9	38,8	49,3	50,9	46,2	48,4
Novac i krediti (na kraju razdoblja; promjena u postocima)								
Ukupna likvidna sredstva	40,4	49,1	37,6	13,0	-1,1	29,3	15,3	23,2
Kreditni proračunu konsolidirane središnje države	-3,0	-3,4	-49,9	-2,7	59,9	12,0	0,0	-4,2
Ostali krediti	18,9	3,1	44,1	22,4	-8,8	9,1	15,9	17,3
Kamatne stope (na kraju razdoblja; postotak)								
Prosječna pasivna kamatna stopa	6,1	4,2	4,4	4,1	4,3	3,6
Prosječna aktivna kamatna stopa	22,3	18,5	14,1	16,1	13,5	10,5
Platna bilanca (postotak BDP-a)								
Vanjskotrgovinska bilanca	-17,3	-18,2	-25,8	-19,2	-16,4	-16,8	-17,3	-19,7
Tekući račun platne bilance	-7,7	-5,5	-11,6	-7,1	-6,9	-2,1	-3,9	-3,6
Inozemni dug (na kraju razdoblja)	20,8	23,2	31,9	40,3	44,5	53,1	50,4	50,0
Bruto međunarodne pričuve (u mil. USD; na kraju razdoblja)	1.895	2.314	2.539	2.816	3.025	3.525	3.663	4.090
Međunarodne pričuve (u mjesecima uvoza robe i usluga)	2,3	2,4	2,9	3,5	3,8	3,9	4,1	4,5
Kratkoročni dug (kao postotak bruto raspolož. međ. pričuva) 4/	31,6	40,7	45,6	75,1	78,6	67,6	75,7	61,5
Rezervna pozicija u MMF-u (31. srpnja 2001.)								
Sredstva na računu (kao postotak kvote)								130,2
SPV (kao postotak alokacije)								226,4
Kvota (u mil. SPV-a)								365,1
Tečaj								
Tečajni sustav	U kategoriji ostalih upravljanih fluktuirajućih tečajeva							
Tečaj kune prema američkom dolaru (31. kolovoza 2001.)	8,3725							
Nominalni efektivni tečaj (1995.=100; prosjek razdoblja)	100,0	100,3	101,0	100,3	94,7	94,6
Realni efektivni tečaj (1995.=100; prosjek razdoblja)	100,0	99,3	99,6	101,2	97,1	99,3

Izvori: Hrvatske vlasti, Sustav informacija MMF-a i procjene MMF-a

1/ Anketa o radnoj snazi (utemeljena na standardima ILO-a).

2/ Nacionalna prezentacija, prihodi od privatizacije su stavka koja se nalazi iznad crte.

3/ Obuhvaća dospjele neplaćane obveze i inozemni dug za koji jamči RH. Podaci za 1995. i 1996. ne obuhvaćaju dospjele neplaćene obveze.

4/ Na osnovi preostalog dospijeća.

Tablica 2. Hrvatska: Srednjoročni okvir, 1997-2003.
(u milijunima kuna)

	1997.	1998.	1999.	2000.	2001. Prog.	2002. Proj.	2003. Proj.
Inozemna štednja	14.108	9.698	9.826	3.320	6.183	3.651	4.202
Razlika između domaće štednje i investicija	-14.108	-9.698	-9.826	-3.320	-6.183	-3.651	-4.202
Štednja	22.519	23.733	27.687	34.510	40.585	46.981	53.497
Investicije	36.628	33.431	37.513	37.830	46.768	50.632	57.699
Proračun konsolidirane središnje države (na obračunskoj osnovi) 1/	-1.957	-3.093	-9.033	-7.759	-8.126	-6.719	-1.738
Štednja 2/	3.734	4.905	-1.020	-2.490	-1.521	-1.210 ⁴	3.771 ^{4/5/}
Investicije 1/	5.690	7.998	8.013	5.269	6.605	5.509	5.509
Ostali sektori 3/	-12.152	-6.605	-794	4.439	1.943	3.068	-2.464
Štednja	18.786	18.829	28.707	37.000	42.106	48.191 ⁴	49.726 ^{4/5/}
Investicije	30.937	25.433	29.500	32.561	40.163	45.123	52.190
(kao postotak BDP-a)							
Inozemna štednja	11,4	7,0	6,9	2,1	3,6	1,9	2,1
Razlika između domaće štednje i investicija	-11,4	-7,0	-6,9	-2,1	-3,6	-1,9	-2,1
Štednja	18,2	17,2	19,4	21,9	23,4	24,9	26,1
Investicije	29,6	24,3	26,3	24,0	26,9	26,9	28,2
Proračun konsolidirane središnje države (obračunska osnova) 1/	-1,6	-2,2	-6,3	-4,9	-4,7	-3,6	-0,8
Štednja 2/	3,0	3,6	-0,7	-1,6	-0,9	-0,6 ⁴	1,8 ^{4/5/}
Investicije 1/	4,6	5,8	5,6	3,3	3,8	2,9	2,7
Ostali sektori 3/	-9,8	-4,8	-0,6	2,8	1,1	1,6	-1,2
Štednja	15,2	13,7	20,1	23,5	24,2	25,6 ⁴	24,3 ^{4/5/}
Investicije	25,0	18,5	20,7	20,7	23,1	24,0	25,5
<u>Dodatne informacije</u>							
BDP u tekućim cijenama (u mil. kuna)	123.812	137.604	142.700	157.510	173.764	188.305	204.650
Bruto nacionalni raspoloživi dohodak u tekućim cijenama (u mil. kuna)	129.027	141.052	144.712	162.038	178.252	192.217	208.823
Proračun konsolidirane središnje države	29.868	37.250	30.508	30.602	28.650	29.434	33.963
Ostali sektori	99.159	103.802	114.204	131.436	149.602	162.783	174.860

Izvori: Hrvatska narodna banka, Ministarstvo financija, Državni zavod za statistiku i procjene MMF-a

1/ Isključuje neto posudbe, uključuje promjene u zalihama.

2/ Tekući prihodi umanjeni za tekuće rashode (isključujući tekuće transfere i plaćanja kamata).

3/ Uključuje nižu razinu države i javna poduzeća.

4/ Štednja države se smanjuje, a štednja ostalih sektora se povećava za 1,3 -1,4 posto BDP-a zbog uvođenja drugog stupa mirovinske reforme.

5/ Štednja države se povećava, a štednja ostalih sektora se smanjuje za 1 posto BDP-a zbog prestanka isplata prema "Malom zakonu".

Tablica 3. Hrvatska: Mjere i projekcije BDP-a, 1998-2003.

	1998.	1999.	2000.	2001. Prog.	2002. Proj.	2003. Proj.
(promjena u postocima)						
Realni BDP	2,5	-0,4	3,7	4,0	4,2	4,5
Domaća potražnja	-1,5	-1,9	1,4	5,4	2,4	4,9
Potrošnja	2,7	-4,5	2,9	2,8	1,5	2,9
Privatna 1/	-0,2	-2,7	4,1	7,5	2,5	5,0
Država	11,5	-9,6	-0,9	-11,9	-2,3	-5,3
Bruto investicije	2,5	-1,1	-3,5	15,9	5,7	11,4
Privatne 1/	-5,0	-0,2	7,2	15,6	10,4	13,5
Država	34,7	-3,8	-37,0	17,4	-19,4	-3,8
Izvoz	3,9	0,8	9,9	9,5	4,1	4,8
Uvoz	-4,6	-2,6	3,9	11,7	0,6	5,5
(doprinosi promjenama u postocima)						
Realni BDP	2,5	-0,4	3,7	4,0	4,2	4,5
Domaća potražnja	-1,7	-2,1	1,5	5,8	2,6	5,2
Potrošnja	2,3	-3,9	2,4	2,3	1,2	2,3
Privatna 1/	-0,1	-1,7	2,5	4,6	1,6	3,1
Država	2,4	-2,2	-0,2	-2,4	-0,4	-0,8
Formiranje bruto fiksnog kapitala	0,6	-0,3	-0,8	3,6	1,4	2,9
Privatni 1/	-1,0	0,0	1,3	2,9	2,2	3,0
Država	1,6	-0,2	-2,2	0,6	-0,8	-0,1
Promjene u zalihama 2/	-4,6	2,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Neto inozemna potražnja	4,2	1,7	2,2	-1,8	1,6	-0,7
Izvoz	1,6	0,3	4,2	4,3	1,9	2,3
Uvoz	2,6	1,4	-2,0	-6,0	-0,3	-2,9

Izvori: Hrvatska narodna banka, Ministarstvo financija, Državni zavod za statistiku i procjene MMF-a

1/ Uključuje lokalnu državu.

2/ Uključuje statističke razlike.

Tablica 4. Hrvatska: Platna bilanca, 1998-2003. 1/
(u milijunima USD, osim ako nije drugačije navedeno)

	1998.	1999.	2000.	2001.				2001.	2002.	2003.
				1.tr.	2.tr.	3.tr.	4.tr.			
Tekuće transakcije	-1.531	-1.390	-399	-596	-642	1.112	-604	-731	-413	-471
Saldo robne razmjene	-4.147	-3.299	-3.204	-806	-1.329	-838	-1.015	-3.988	-3.735	-3.923
Izvoz f.o.b.	4.604	4.395	4.567	1.111	1.147	1.342	1.309	4.909	5.222	5.558
Uvoz f.o.b.	-8.752	-7.693	-7.771	-1.918	-2.476	-2.179	-2.324	-8.897	-8.956	-9.481
Usluge i dohodak	1.911	1.276	1.947	-5	446	1.714	186	2.341	2.457	2.573
Prijevoz	228	84	179	45	48	63	54	211	245	262
Putovanja	2.133	1.742	2.190	81	498	1.790	197	2.566	2.632	2.714
Ostale usluge	-286	-201	-111	6	14	-32	-31	-43	4	9
Naknade zaposlenima	70	60	69	29	17	19	8	72	70	70
Kamatni prihod	-234	-410	-380	-167	-131	-126	-42	-465	-493	-482
Tekući transferi	706	632	858	215	241	236	225	917	865	879
Kapitalne i financijske transakcije	1.629	2.544	1.294	418	1.051	-805	605	1.269	821	1.045
Kapitalne transakcije	19	25	21	3	126	5	6	140	18	18
Financijske transakcije	1.610	2.519	1.273	415	924	-809	599	1.129	803	1.027
Izravna ulaganja	835	1.445	898	59	102	584	384	1.129	786	772
Portfeljna ulaganja	15	574	733	574	0	138	0	712	-121	139
Srednjoročni i dugoročni krediti	1.018	348	55	-4	0	-35	147	108	128	116
Aktiva	0	-75	-5	-3	0	0	0	-3	0	0
Pasiva	1.018	423	60	-1	0	-35	147	111	128	116
Korištenje	1.735	1.657	1.210	160	268	201	344	973	1.144	1.140
Plan otplate	-717	-1.234	-1.150	-160	-269	-236	-197	-862	-1.017	-1.024
Valuta i depoziti 2/	192	76	-1.058	112	360	-699	0	-227	0	0
Kratkoročni kapitalni priljevi (neto) 3/	36	60	268	3	94	-360	144	-119	0	0
Trgovinski krediti 4/	-486	16	378	-329	369	-437	-77	-474	11	0
Neto pogreške i propusti	62	-744	-284	318	0	0	0	318	0	0
Ukupni višak/manjak	160	410	611	140	408	307	1	856	409	575
Financiranje	-160	-410	-611	-140	-408	-307	-1	-856	-409	-575
Bruto međunarodne pričuve (=povećanje)	-152	-378	-582	-140	-395	-304	13	-826	-375	-541
MMF (neto kupnje)	-9	-31	-29	0	-14	-3	-14	-30	-33	-33
Dodatne informacije										
Tekući račun platne bilance (postotak BDP-a)	-7,1	-6,9	-2,1	-2,9	-3,2	5,5	-3,0	-3,6	-1,9	-2,1
Bruto službene međunarodne pričuve	2.816	3.025,1	3.525	3.514	3.799	4.102	4.090	4.090	4.465	5.006
u mjesecima uvoza robe i nefaktorskih usluga	3,5	3,8	3,9	3,9	4,3	4,6	4,5	4,5	4,7	4,9
Neto međunarodne pričuve	2.581	2.807	3.325	3.314	3.612	3.919	3.920	3.920	4.329	4.903
u mjesecima uvoza robe i nefaktorskih usluga	3,2	3,5	3,7	3,7	4,1	4,4	4,3	4,3	4,5	4,8
Bruto raspoložive međunarodne pričuve	2.320	2.249	2.629	2.688	2.947	3.146	3.184	3.184	3.559	4.100
u mjesecima uvoza robe i nefaktorskih usluga 5/	2,8	2,8	2,9	3,0	3,3	3,5	3,5	3,5	3,7	4,0
Neto raspoložive međunarodne pričuve	2.085	2.031	2.430	2.488	2.761	2.963	3.014	3.014	3.423	3.997
u mjesecima uvoza robe i nefaktorskih usluga	2,6	2,5	2,7	2,8	3,1	3,3	3,3	3,3	3,6	3,9
Stanje duga 6/	8.708	8.937	10.101	10.138	10.115	9.854	10.132	10.148	10.105	10.327
od toga: kratkoročni dug 3/ 7/	468	473	676	713	625	265	409	409	409	409
Omjer inozemnog duga prema BDP-u 6/	40,3	44,5	53,1	52,8	51,7	49,6	50,0	50,0	47,5	45,1
Kratkoročni dug kao % bruto raspolož. međunarodnih pričuva 3/ 7/ 8/	75,1	78,6	67,6					61,5	44,8	47,3
Kratkoročni dug i deficit tekućeg računa platne bilance umanjeno za izravna strana ulaganja kao % bruto raspol. međ. pričuv. 3/ 7/ 8/	72,8	56,5	52,4					49,7	36,3	40,0
Servisiranje inozemnog duga	-1.055	-1.691	-1.674	-413	-378	-408	-309	-1.508	-1.928	-1.574
Omjer servisiranja inozemnog duga prema izvozu	12,3	20,8	19,3	24,3	17,7	11,2	15,5	15,9	19,3	14,9
BDP (u mil. USD)	21.628	20.063	19.030	4.665	5.117	5.452	5.021	20.276	21.277	22.906
BDP (u mil. HRK)	137.604	142.700	157.510	38.666	43.455	47.090	44.553	173.764	188.305	204.650
Tečajne stope										
Kuna prema euru (prosjeck razdoblja)	7,08	7,58	7,64	7,66	7,43					
Kuna prema američkom dolaru (prosjeck razdoblja)	6,36	7,11	8,28	8,29	8,49					

Izvori: Hrvatska narodna banka, *World Economic Outlook* i procjene MMF-a

1/ Temelji se na platnoj bilanci HNB-a revidiranoj u lipnju 2001. Navedeni podaci za međunarodne pričuve HNB-a, inozemni dug, valutu i depozite i robnu razmjenu odnose se na razdoblje do kraja lipnja, a podaci za sve druge stavke odnose se na razdoblje do kraja ožujka.

2/ Značajan razmjernost novčanih i depozitnih tokova u 1998. i 1999. predstavlja repatrijaciju devizne štednje redepoinirane na računima HNB-a.

3/ Podaci o kratkoročnim kreditima poslovnih banaka prikupljeni od Direkcije za provođenje devizne politike HNB-a.

4/ Obuhvaćeni su samo trgovinski krediti za potrebe uvoza s rokom dospijeća kraćim od tri mjeseca.

5/ Bruto međunarodne pričuve usklađene naniže za deviznu štednju redepoiniranu na račune HNB-a i za iznos nedospjelih blagajničkih zapisa HNB-a nominiranih u stranoj valuti.

6/ Ne obuhvaća dug koji je isključen iz sporazuma s Londonskim klubom.

7/ Obuhvat je ograničen na kratkoročna kreditna zaduženja registrirana kod HNB-a.

8/ Kratkoročni dug prikazan je na osnovi preostalog dospijeća.

Tablica 5. Hrvatska: Provedba kvantitativnih kriterija za ocjenu uspješnosti izvršenja programa, siječanj-lipanj 2001.
(u milijunima kuna, ako nije drugačije naznačeno)

		Kraj		
		ožujka	lipnja	
1. Kumulativni deficit proračuna konsolidirane središnje države 1/	program	3.500	3.850	
	ostvareno	3.219	3.824	
	odstupanje (+)	281	26	
2. Kumulativno povećanje neto kredita bankovnog sustava proračunu konsolidirane središnje države 1/	program	-1.550	-2.300	
	ostvareno	-756	-240	
	odstupanje (+)	-794	-2.060	
3. Dospjele neplaćene obveze proračuna konsolidirane središnje države 1/	program	0	-1.500	
	ostvareno	-457	-599	
	odstupanje (+)	457	-901	
4. Kumulativno povećanje neto kredita bankovnog sustava odabranim javnim poduzećima 1/	program	600	600	
	ostvareno	251	-43	
	odstupanje (+)	349	643	
5. Javni dug i javni dug za koji jamči RH	program	500	100	
a) Stanje kratkoročnog duga 1/2/	≤1 god.	ostvareno	394	366
		odstupanje (+)	106	-266
	> 1 god.	program	1.250	1.300
	ostvareno	921	990	
	odstupanje (+)	329	310	
b) Kumulativno povećanje nepriviligiranog duga 1/2/	<5 god.	program	250	250
		ostvareno	192	205
		odstupanje (+)	58	45
6. Kumulativno povećanje neto raspoloživih međunarodnih pričuva Hrvatske narodne banke 2/3/4/	program	-125	-11	
	ostvareno	151	496	
	odstupanje (+)	276	507	
7. Kumulativno povećanje neto domaće aktive Hrvatske narodne banke 1/5/	program	197	1.086	
	ostvareno	-1.680	-3.459	
	odstupanje (+)	1.877	4.545	
Dodatne informacije:				
Masa plaća središnje države	program	3.715	3.523	
	ostvareno	3.709	3.753	
	odstupanje (+)	6	-230	

1/ Gornja granica

2/ U milijunima USD

3/ Donja granica

4/ U programu je donja granica za lipanj i razdoblje od lipnja nadalje povišena za 122 milijuna USD zbog raspodjele imovine bivše SFRJ u BIS-u koja je obavljena u lipnju, te snižena u tromjesečju koje završava u lipnju za samo 121 milijuna USD zbog odgode privatizacije HT-a (vidi Dodatak VII. MEFP-a)

5/ U programu je gornja granica povišena za 1.049 milijuna kuna u tromjesečju koje završava u lipnju samo zbog odgode privatizacije HT-a (vidi Dodatak VIII. MEFP-a)

Tablica 6. Hrvatska: Fiskalne operacije proračuna konsolidirane središnje države prema ekonomskim kategorijama na proračunskoj osnovi, 1997-2003.
(u milijunima kuna)

	1997. ostvar.	1998. ostvar.	1999. ostvar.	2000. ostvar.	izvorni program	2001. revidirani proračun	projekte MMF-a	revidirani program	2001. ostvareno u 1. tr.	2001. ostvareno u 2. tr.	2001. program za 3. tr.	2001. program za 4. tr.	2002. prijedlog Min.finan.	2003. prijedlog Min. finan.
Prihodi i potpore	52.623	62.813	61.122	62.801	64.783	65.236	65.355	65.355	14.353	16.744	17.065	17.193	66.876	71.162
Tekući prihodi	52.623	62.813	61.122	62.801	64.782	65.234	65.354	65.354	14.353	16.744	17.064	17.192	66.875	71.161
Porezni prihodi	49.880	59.902	58.044	59.739	62.066	62.201	62.582	62.582	13.801	15.839	16.383	16.559	63.223	67.366
Porez na dohodak	4.102	4.915	4.571	4.095	3.220	3.784	3.650	3.650	888	804	947	1.011	3.569	3.912
Doprinosi za socijalno osiguranje	18.105	19.575	19.727	20.549	21.652	22.288	21.575	21.575	5.090	5.399	5.478	5.608	22.098	23.498
Porez na dobit	1.785	2.461	2.366	1.674	1.581	1.681	1.781	1.781	293	814	327	346	1.601	1.623
Porez na promet nekretninama	243	271	247	259	264	264	264	264	68	66	56	74	283	304
Porezi na promet robe i usluga	20.538	28.097	26.379	28.902	31.671	30.632	31.550	31.550	6.661	7.583	8.725	8.581	32.562	34.842
Porez na promet	15.133	1.972	388	153	75	75	75	75	35	46	-3	-3	25	0
Porez na dodanu vrijednost	0	20.228	19.830	21.425	22.719	22.416	23.286	23.286	4.982	5.632	6.294	6.378	24.007	25.832
Trošarine	5.405	5.897	6.161	7.323	8.877	8.141	8.188	8.188	1.644	1.905	2.434	2.206	8.530	9.011
Porez na međunarodnu trgovinu	4.640	4.128	4.288	3.795	3.005	3.025	3.237	3.237	667	1.077	713	780	3.107	3.184
Ostali porezni prihodi	467	456	467	465	672	525	525	525	134	96	138	158	3	3
Neporezni prihodi	2.743	2.911	3.078	3.063	2.716	3.034	2.772	2.772	552	905	681	633	3.652	3.795
Kapitalni prihodi	0	0	1	0	1	1	1	1	0	0	0	0	1	1
Potpore	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rashodi i neto posudbe	55.149	66.973	71.614	71.735	73.839	74.458	75.881	74.309	17.536	17.590	19.933	19.250	74.426	73.731
Rashodi	54.538	65.894	70.115	70.559	73.009	73.628	75.051	73.479	17.450	17.425	19.643	18.961	73.596	72.901
Tekući rashodi	48.847	57.896	62.102	65.291	67.429	67.556	68.372	66.876	16.519	16.529	17.250	16.577	68.086	67.391
Rashodi na promet robe i usluga	26.134	32.345	31.528	33.091	30.576	30.208	30.658	30.171	7.087	7.901	7.406	7.777	30.644	30.192
Plaće i doprinosi poslodavaca	12.744	15.037	16.686	18.143	16.517	16.574	16.504	16.504	4.425	4.432	3.913	3.734	16.546	16.546
Ostale kupovine robe i usluga	13.390	17.309	14.842	14.948	14.059	13.634	14.153	13.666	2.662	3.469	3.493	4.043	14.099	13.646
Plaćanje kamata	2.008	2.132	2.334	2.879	3.595	3.645	3.645	3.645	1.433	389	1.266	556	3.537	3.883
Subvencije i ostali tekući transferi	20.706	23.419	28.240	29.321	33.258	33.703	34.069	33.060	7.999	8.239	8.578	8.245	33.905	33.317
Kapitalni rashodi	5.690	7.998	8.013	5.268	5.580	6.073	6.679	6.604	931	896	2.394	2.384	5.509	5.509
Posudbe umanjene za otplate	611	1.079	1.499	1.176	830	830	830	830	86	165	289	289	830	830
									0	0	0	0		
Višak/manjak konsolidirane središnje države (u postocima BDP-a)	-2.526	-4.159	-10.491	-8.934	-9.056	-9.223	-10.526	-8.955	-3.183	-846	-2.868	-2.058	-7.550	-2.569
	-2,0	-3,0	-7,4	-5,7	-5,3	-5,4	-6,1	-5,2	-1,8	-0,5	-1,7	-1,2	-4,2	-1,3
Financiranje	2.526	4.159	10.491	8.934	9.056	9.223	10.526	8.955	3.219	605	2.971	2.160	7.550	2.569
Prihodi od privatizacije	723	2.297	6.420	3.158	8.894	6.872	6.872	6.872	56	96	4.631	2.088	5.620	3.720
Prihodi od "poreznih obveznica"	0	0	0	750	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Posudbe u inozemstvu	3.112	87	4.632	6.396	1.770	3.949	4.070	4.070	4.116	-73	-1.485	1.512	901	2.647
Proračun središnje države, korištenje	4.204	2.319	5.906	10.599	7.936	10.104	9.864	9.864	5.627	56	2.411	1.771	6.089	5.805
Proračun središnje države, otplate	-1.218	-2.328	-1.291	-4.142	-6.166	-6.155	-5.794	-5.794	-1.498	-105	-3.914	-277	-5.188	-3.158
Proračun središnje države, neto promjene u depozitima	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Izvanproračunski fondovi, neto posudbe	126	96	17	-61	0	0	0	0	-14	-24	19	19	0	0
Domaće posudbe	-1.308	1.775	-561	-1.370	-1.608	-1.598	-416	-1.987	-953	582	-175	-1.441	1.029	-3.798
Od ostale opće države	0	0	0	0	-29	0	-29	-29	0	0	-20	-9	55	47
Od ostalog nebankovnog sektora	103	2.833	1.123	-5.792	-1.581	-1.671	-1.369	-1.369	-197	66	-471	-799	1.605	1.167
Neto promjene u dospjelim neplaćenim obvezama	0	2.638	1.164	-5.698	-1.500	-1.500	-1.499	-1.499	-457	-142	-450	-450	-750	-568
Od bankovnog sektora	-1.411	-1.058	-1.684	4.423	2	73	983	-589	-756	516	316	-633	-631	-5.012

Izvori: Ministarstvo financija (MF) i procjene MMF-a

Tablica 7. Hrvatska: Monetarni računi, 1999-2003.
(na kraju razdoblja; u mil. HRK, ako nije navedeno drugačije)

	1999.	2000.	2001.		2002.	2003.	1999. 6/ promjena	2000. promjena	2001. promjena	2002. promjena	2003. promjena		
			1.tr	2.tr								3.tr program	4.tr program
Bilanca monetarnih institucija 1/													
Neto inozemna aktiva	16.695	29.276	31.374	30.565	39.199	40.225	43.579	47.385	31,3	75,4	37,4	8,3	8,7
Neto domaća aktiva	40.004	44.045	46.388	49.143	48.761	50.101	60.801	66.544	-10,4	10,1	13,7	21,4	9,4
od toga: domaći krediti središnjoj državi, neto	65.939	72.290	75.791	78.921	79.390	82.043	95.048	105.822	-1,5	9,6	13,5	15,9	11,3
ostalim domaćim sektorima	11.403	12.766	12.011	12.527	12.843	12.210	11.579	6.567	59,9	12,0	-4,4	-5,2	-43,3
	54.536	59.523	63.780	66.394	66.547	69.832	83.469	99.255	-8,8	9,1	17,3	19,5	18,9
Ukupna likvidna sredstva	56.699	73.321	77.762	79.708	87.960	90.326	104.380	113.929	-1,1	29,3	23,2	15,6	9,1
Novčana masa	13.859	18.030	17.395	18.969	20.272	20.989	25.447	29.236	2,4	30,1	16,4	21,2	14,9
Gotov novac izvan banaka	5.959	6.637	6.412	7.212	7.645	7.974	8.906	9.940	4,2	11,4	20,2	11,7	11,6
Depozitni novac	7.900	11.394	10.983	11.756	12.626	13.015	16.540	19.296	1,1	44,2	14,2	27,1	16,7
Kvazi novac	42.840	55.291	60.367	60.739	67.689	69.337	78.933	84.693	-2,2	29,1	25,4	13,8	7,3
u kunama	5.874	8.390	9.660	9.689	10.962	11.213	13.968	15.112	0,6	42,8	33,7	24,6	8,2
u stranoj valuti	36.966	46.902	50.706	51.050	56.727	58.124	64.965	69.581	-2,6	26,9	23,9	11,8	7,1
Bilanca Hrvatske narodne banke													
Neto raspoložive međunarodne pričuve 2/ u USD	15.529	19.814	21.702	23.875	25.593	26.742	30.294	35.717	19,2	27,6	35,0	39,6	49,6
Neto inozemna aktiva umanjeno za: pričuve banaka u stranoj valuti	2.031	2.430	2.488	2.761	2.963	3.014	3.423	3.998	-2,6	19,6	24,1	37,6	44,8
blagajnički zapisi HNB-a u stranoj valuti	21.800	27.117	29.316	31.495	33.801	35.028	39.149	44.859	35,2	24,4	29,2	33,5	42,4
	4.636	5.491	5.676	6.511	7.210	7.388	8.258	8.844	177,9	18,4	34,6	45,5	35,8
Neto domaća aktiva 3/ od toga: potraživanja od središnje države (neto)	1.635	1.813	1.937	1.110	998	898	598	298	15,8	10,9	-50,5	-69,2	-73,2
potraživanja od banaka	-5.219	-8.096	-10.356	-11.321	-11.988	-12.656	-13.216	-16.096	69,8	55,1	56,3	4,4	21,8
potraživanja od drugih domaćih sektora	-373	-1.157	-2.341	-2.672	-2.672	-2.378	-2.378	-2.378	-14,2	210,2	105,4	0,0	0,0
ostale stavke (neto)	1.139	330	23	226	200	200	200	200	8,1	-71,0	-39,4	0,0	0,0
umanjeno za: blagajnički zapisi	-4.293	-4.847	-5.471	-5.691	-6.135	-6.335	-7.399	-7.512	55,4	12,9	30,7	16,8	1,5
HNB-a u kunama	1.252	2.395	2.581	3.158	3.247	3.517	2.402	3.564	50,8	91,2	46,9	-31,7	48,4
blokirani depoziti 4/	381	315	261	295	290	290	290	290	219,4	-17,2	-7,9	0,0	0,0
Primarni novac	10.310	11.717	11.346	12.553	13.605	14.087	17.078	19.621	3,6	13,6	20,2	21,2	14,9
Gotovina	6.341	7.169	6.786	7.752	8.054	8.424	9.356	10.390	6,2	13,1	17,5	11,1	11,0
Depoziti	3.969	4.548	4.560	4.801	5.551	5.663	7.722	9.231	-0,4	14,6	24,5	36,4	19,5
Dodatne informacije:													
Tečaj kuna/dolar (na kraju razdoblja)	7,65	8,16	8,72	8,65					
Multiplikator novčane mase	1,34	1,54	1,53	1,51	1,49	1,49	1,49	1,49					
Brzina optjecaja ukupnih kunskih likvidnih sredstava	7,23	5,96	5,95	5,77	5,43	5,40	4,78	4,61					
Omjer BDP-a i ukupnih likvidnih sredstava	0,40	0,47	0,48	0,48	0,52	0,52	0,60	0,61					
Strana valuta kao postotak ukupnih likvidnih sredstava	65,2	64,0	65,2	64,0	64,5	64,3	62,2	61,1					
Neto raspoložive međunarodne pričuve prema tečaju programa 5/		2.327	2.479	2.823	3.002	3.005							
Neto domaća aktiva HNB-a prema tečaju programa 5/		-8.455	-10.136	-11.914	-12.416	-12.390							

Izvor: Hrvatska narodna banka i projekcije MMF-a

1/ Podaci za 2. tromjesečje 1999. i nadalje, ne obuhvaćaju aktivu i pasivu banaka nad kojima je proveden stečajni postupak u travnju 1999. Usljed promjene u sustavu statističkog izvješćivanja došlo je do prekida u seriji podataka u srpnju 1999.

2/ Vidi definiciju u Dodatku VII. MEFP-a.

3/ Vidi definiciju u Dodatku VIII. MEFP-a.

4/ Blokirani i ograničeni depoziti, osim obvezne pričuve u stranoj valuti.

5/ Tečaj kuna/dolar određen programom iznosi 8,6675.

6/ Na stope rasta u 1999. utjecale su promjene u sustavu statističkog izvješćivanja i stečajni postupci koji su tijekom godine provedeni u nekoliko banaka.

7/ Na stope rasta u 1999. utjecale su promjene u sustavu statističkog izvješćivanja i stečajni postupci koji su tijekom godine provedeni u nekoliko banaka. Ovo posljednje je uzrokovalo smanjenje ukupnih likvidnih sredstava za gotovo 5 milijardi HRK i smanjenje domaćih kredita za približno 5,4 milijarde. Nakon što su ti čimbenici usklađeni, procijenjeno je da stopa rasta ukupnih likvidnih sredstava u 1999. iznosi 9,4 posto, a stopa rasta kredita ostalim domaćim sektorima -0,8 posto.

Tablica 8. Hrvatska: Potrebe za eksternim financiranjem i izvori, 1998-2003.
(u milijunima USD)

	1998.	1999.	2000.	Projekcije MMF-a		
				2001.	2002.	2003.
Bruto potrebe za financiranjem	3.051,3	3.450,6	2.739,9	3.185,8	2.838,0	2.699,2
Deficit tekućeg računa platne bilance (isklj. priljeve službenih transfera)	1.608,2	1.466,6	488,6	814,4	472,7	530,6
Otplate	1.157,5	1.743,1	1.722,8	1.776,3	1.956,7	1.594,0
Srednjoročni i dugoročni dug	716,6	1.274,7	1.296,1	1.100,8	1.547,5	1.184,8
Javni sektor	260,2	107,8	396,6	395,8	691,1	374,8
Multilateralno 1/ Obveznice i note	...	65,5	82,0	82,2	72,8	72,8
Ostalo	...	40,5	146,2	239,2	530,7	161,2
Banke	154,7	643,3	482,3	175,4	305,3	356,7
Sektor privatnih poduzeća	301,8	523,6	417,3	529,7	551,1	453,2
Kratkoročni dug	440,9	468,4	426,7	675,5	409,2	409,2
Podmirene dospjele neplaćene obveze	-	-	-	-	-	-
Akumulacija pričuva	276,6	209,5	499,7	564,7	375,3	541,2
Povučena sredstva i otplate	8,9	31,4	28,7	30,4	33,3	33,4
Raspoloživo financiranje	3.165,1	3.890,2	2.996,1	3.661,3	3.126,0	3.049,2
FDI (neto)	834,7	1.444,3	897,7	1.128,7	786,0	771,9
Financiranje kod privatnih kreditora	2.218,1	2.698,9	2.764,9	2.333,0	1.962,9	1.849,2
Srednjoročno i dugoročno financiranje	1.749,7	2.272,2	2.089,4	1.923,8	1.553,7	1.440,0
Javni sektor	263,0	911,9	1.066,6	1.309,7	697,3	650,0
<i>u tome: Financiranje platne bilance 3/</i>	15,0	614,8	879,2	951,3	409,3	300,0
Banke	517,0	589,4	309,6	103,6	325,3	256,7
Sektor privatnih poduzeća	969,7	770,9	713,2	510,4	531,1	533,2
Kratkoročno financiranje	468,4	426,7	675,5	409,2	409,2	409,2
<i>u tome: Financiranje platne bilance 3/</i>	0,0	75,7	400,0	0,0	0,0	0,0
Kreditori 4/	325,6	373,4	277,1	442,3	348,0	410,0
Multilateralno 1/ <i>u tome: Financiranje platne bilance 3/</i>	325,6	373,4	277,1	442,3	348,0	410,0
Bilateralno	-	-	-	100,0	100,0	0,0
Javni sektor	-	-	-	-	-	-
<i>u tome: Financiranje platne bilance 3/</i>	-	-	-	-	-	-
Sektor privatnih poduzeća	-	-	-	-	-	-
MMF	-	-	-	-	-	-
Procjena dospjelih neplaćenih obveza (izvanrednih)	-	-	-	-	-	-
Jaz u financiranju	-	-	-	-	-	-
Ostali tokovi 5/	-113,8	-439,6	-256,2	-475,5	-228,0	-350,0
Dodatne informacije						
Financiranje platne bilance	15,0	690,5	1.279,2	1.051,3	509,3	300,0

1 Isključujući MMF.

2 Dospijeće kraće od 1 godine. Stanje na kraju prethodne godine.

3 Uključuje one transakcije koje su provedene u svrhu financiranja platne bilance ili povećanje pričuva.

4 Uključuje i kredite i potpore.

5 Uključuje sve ostale neto financijske tokove, i pogreške i propuste.

Tablica 9. Hrvatska: Odabrani indikatori vanjske osjetljivosti, 1/ 1998 - 2001.
(u postocima, ako nije drugačije navedeno)

	1998.	1999.	2000.	2001. ožujak	2001. lipanj	Poslj. procjena	2001. Datum
Ekonomski indikatori							
Inflacija mjerena cijenama na malo, godišnja promjena (na kraju razdoblja)	5,4	4,4	7,4	6,0	4,9	3,8	Srpanj
Stopa rasta realnog BDP-a, na godišnjoj razini	2,5	-0,4	3,5	4,2	
Dug proračuna središnje države kao postotak BDP-a 2/	26,2	32,7	38,1	46,4	...	44,3	Svibanj
Unutranju dug središnje države kao postotak BDP-a 2/	10,9	11,7	13,6	15,5	...	15,1	Svibanj
Inozemni dug središnje države 2/	15,3	21,0	24,5	30,9	...	29,2	Svibanj
Ukupna likvidna sredstva (M4, promjena u postocima, na godišnjoj razini)	13,0	-1,1	29,3	34,1	28,4	...	
Potraživanja od ostalih domaćih sektora 3/ (promjena, na godišnjoj razini)	22,4	-8,8	9,1	14,8	18,8	17,2	Svibanj
Prinos po blag. zap. HNB-a s rokom dospijeca od 35 dana, mjesečni prosjek, postotak	9,5	10,5	6,7	6,6	...	6,3	Svibanj
Realni prinos po blag. zap. HNB-a s rokom dospijeca od 35 dana 4/, postotak	4,1	6,1	-0,8	0,6	...	-0,9	Svibanj
Vanjski indikatori							
Realni efektivni tečaj (uz cijene na malo) 5/, 1995.=100	100,3	97,1	99,3	100,5	...	104,3	Svibanj
Izvoz robe i usluga (u USD, promjena u postocima, na godišnjoj razini) 6/	4,3	-5,3	6,6	5,6	
Uvoz robe i usluga (u USD, promjena u postocima, na godišnjoj razini) 6/	-6,5	-8,0	-2,0	12,5	
Deficit na tekućem računu platne bilance (u mil. USD, na godišnjoj razini)	-1.530	-1.390	-399	-592	
Deficit na tekućem računu platne bilance (na godišnjoj razini) kao postotak BDP-a 2/	-7,1	-6,9	-2,1	-3,1	
Kapitalne i financijske transakcije (na godišnjoj razini) kao postotak BDP-a 2/	7,5	12,7	2,7	2,2	
Bruto međunarodne pričuve (mil. USD)	2.816	3.025	3.525	3.514	3.799	4.176	Srpanj
Bruto međunarodne pričuve kao postotak ukupnih likvidnih sredstava (M4)	31	41	39	39	41	...	
Bruto međunarodne pričuve kao postotak primarnog novca	177	224	245	270	262	...	
Bruto međunarodne pričuve u mjesecima uvoza robe i nefaktorskih usluga	3,2	3,7	4,4	4,3	4,4	...	
Neto međunarodne pričuve (u mil. USD)	2.581	2.807	3.325	3.314	3.612	...	
Neto međunarodne pričuve u mjesecima uvoza robe i nefaktorskih usluga	2,9	3,4	4,2	4,0	4,2	...	
Kratkoročni dug kao postotak bruto raspoloživih međunarodnih pričuva 7/ 8/ 9/ 10/	75,1	78,6	67,6	
Krat. dug i def. na tek. rač. plat. bil. umanjen za izrav. str. ulag. kao post. bruto raspol. međ. prič. 10/	72,8	56,5	52,4	
Ukupni vanjski dug, postotak BDP-a 11/	40,3	44,5	53,1	52,8	51,7	...	
Omjer servisiranja duga prema izvozu	12,3	20,8	24,0	24,3	17,7	...	
Indikatori financijskog tržišta							
CROBEX indeks (1000 - 1. srpnja 1997.), na kraju razdoblja	712	715	890	935	983	1.008	Srpanj
Zagrebačka burza, kapitalizacija, postotak BDP-a	13,3	13,5	14,1	15,91	16,8	...	
Marža na obveznice 2/2002. (državne obveznice USA, na kraju razdoblja)	...	347,9	237,6	107,7	143,3	169,5	Srpanj
Marža na obveznice 3/2006. (njemačke drž. obveznice, na kraju razdoblja)	...	360,8	235,1	198,4	143,4	174,7	Srpanj
Međunarodni rejting							
Za zaduživanje: Moody's							
Državne obveznice nominirane u stranoj valuti	Baa3	Baa3	Baa3	Baa3	Baa3	Baa3	Kolovoz
Državne obveznice nominirane u domaćoj valuti	...	Baa1	Baa1	Baa1	Baa1	Baa1	Kolovoz
Fitch: Domaća valuta, dugoročno	A-	BBB	BBB	BBB	BBB+	BBB+	Kolovoz
Fitch: Strana valuta, dugoročno	BBB-	BB+	BB+	BB+	BBB-	BBB-	Kolovoz
Standard and Poor's: Domaća valuta, dugoročno	BBB+	BBB+	BBB+	BBB+	BBB+	BBB+	Kolovoz
Standard and Poor's: Strana valuta, dugoročno	BBB-	BBB-	BBB-	BBB-	BBB-	BBB-	Kolovoz
Dodatne informacije							
Nominalni BDP (u mil. USD) 12/	21.628	20.064	19.030	19.183	19.555	...	
Nominalni tečaj (HRK/USD, na kraju razdoblja)	6,25	7,65	8,16	8,72	8,65	8,37	Kolovoz

Izvori: Hrvatska narodna banka Ministarstvo financija, Državni zavod za statistiku, *Bloomberg*, *MediaScan* i procjene MMF-a

1/ Podaci navedeni u verzalu su preliminarni ili iz programa.

2/ Do promjene u tromjesečnim podacima može doći zbog tromjesečnog iskazivanja BDP-a svedenog na godišnju razinu.

3/ Potraživanja od domaćih sektora ne obuhvaćaju središnju državu i izvanproračunske fondove.

4/ Prinos po blag. zap. HNB-a s rokom dospijeca od 35 dan umanjen za godišnju postotnu promjenu u cijenama na malo.

5/ Rast indeksa održava deprecijaciju: podaci za kraj godine označavaju godišnji prosjek.

6/ Od siječnja 2000. za obradu podataka o uvozu i izvozu koristi se nova metodologija, usklađena s europskim standardima. U novoj prezentaciji koristi se datum obrade deklaracije, a ne datum njezina primitka.

7/ Podaci o kratkoročnim kreditima poslovnih banaka prikupljeni od Direkcije za provođenje devizne politike HNB-a.

8/ Obuhvat je ograničen na kreditna zaduženja registrirana kod HNB-a.

9/ Kratkoročni dug prikazan je na osnovi preostalog dospijeca.

10/ Bruto međunarodne pričuve usklađene naniže za kratkoročnu deviznu štednju redeponiranu na račune HNB-a i za iznos nedospjelih blagajničkih zapisa nominiranih u stranoj valuti.

11/ Ne obuhvaća dug koji je isključen iz sporazuma s Londonskim klubom.

12/ Prikazan prema prosječnom tečaju za razdoblje.

**ODNOSI HRVATSKE S MEĐUNARODNIM MONETARNIM FONDOM
(dana: 31. srpnja 2001.)**

I. Status članice: postala članicom 14. prosinca 1992. godine; članak VIII. Statuta MMF-a

II. Račun općih sredstava:	<u>SPV; milijuni</u>	<u>% kvote</u>
Kvota	365,10	100,0
Sredstva na računu Fonda	475,47	130,2
Rezervna pozicija u Fondu	0,16	0,0

III. Sektor SPV-a:	<u>SPV; milijuni</u>	<u>% alokacije</u>
Neto kumulativna alokacija		
	44,21	100,0
Sredstva u posjedu	100,10	226,4

IV. Dugovanja po aranžmanima:	<u>SPV; milijuni</u>	<u>% kvote</u>
Prošireni aranžmani	28,78	7,9
Olakšica za sustavnu transformaciju gospodarstva	81,75	22,4

V. Financijski aranžmani:

<u>Vrsta</u>	<u>Odobreni</u>	<u>Ističu</u>	<u>Odobreni iznos (SPV; milijuni)</u>	<u>Iskorišteni iznos (SPV; milijuni)</u>
Stand-by	19.3.2001.	18.5.2002.	200,00	0,00
EFF	12.3.1997.	11.3.2000.	353,16	28,78
Stand-by	14.10.1994.	13.4.1996.	65,40	13,08

VI. Projekcija obveza prema Fondu (SPV/milijuni; utemeljeno na postojećem korištenju sredstava i sadašnjem posjedu SPV-a)

<u>Dospjele neplaćene obveze</u>	<u>Predstojeće obveze</u>				
	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.
Glavnica	--	13,3	26,6	26,6	10,2
Pristojbe/kamata	--	<u>2,4</u>	<u>3,8</u>	<u>2,7</u>	<u>0,5</u>
Ukupno	--	15,7	30,4	29,3	10,7

VII. Ocjena zaštite:

Prema MMF-ovoj politici ocjenjivanja zaštite, na Hrvatsku narodnu banku (HNB) primjenjuje se cijela I. faza ocjenjivanja zaštite u svezi sa stand-by aranžmanom, koji je odobren 19. ožujka 2001., a prema planu istječe 18. svibnja 2002.

Prva faza ocjenjivanja zaštite HNB-a upravo je u tijeku.

VIII. Tečajni režim

U prosincu 1991. godine Hrvatska je napustila zonu jugoslavenskog dinara i proglasila hrvatski dinar jedinim zakonitim sredstvom plaćanja. Hrvatski dinar zamijenila je hrvatska kuna 30. svibnja 1994. Tečaj kune određuje se na temelju ponude i potražnje na međubankovnom tržištu, uz povremene intervencije Hrvatske narodne banke. Stoga je politika tečaja kune, koju vodi mjerodavna institucija, klasificirana kao *managed floating with no pre-announced path for the exchange rate* (pripada kategoriji upravljanih fluktuirajućih tečajeva bez unaprijed zacrtanog smjera kretanja tečaja). Hrvatska narodna banka transakcije obavlja samo u eurima, američkim dolarima i specijalnim pravima vučenja. Službeni tečaj kune prema američkom dolaru iznosio je 31. kolovoza 2001. 8,3725 kuna za jedan dolar (srednji tečaj).

IX. Konzultacije vezane uz članak IV. Statuta MMF-a i korištenje sredstava MMF-a u proteklom razdoblju

Konzultacije s Hrvatskom obavljaju se ciklički svakih 12 mjeseci. Posljednje **konzultacije vezane uz članak IV. Statuta MMF-a** završene su 19. ožujka 2001. (Izvješće EBS/01/27 i Izvješće MS/01/80; oba su izvješća objavljena). Izvršni direktori pozdravili su napredak nove vlade u preuzimanju kontrole nad javnim financijama i njeno usvajanje sveobuhvatnog gospodarskog programa za razdoblje 2001-2003.

Izvršni direktori odobrili su 19. ožujka 2001. stand-by kredit u protuvrijednosti od 200 milijuna SPV-a (55 posto kvote) na razdoblje od 14 mjeseci. Direktori su se složili da taj program, usmjeren na smanjenje proračunskog deficita i poreza, disciplinu plaća i strukturne reforme u kontekstu stabilnog tečaja, nudi najbolje izgleda za postizanje održivog gospodarskog rasta i eksterne opstojnosti, uz istovremeno povećanje zaposlenosti i rast životnog standarda u srednjoročnom razdoblju.

Trogodišnji **prošireni aranžman** u protuvrijednosti od 353,16 milijuna specijalnih prava vučenja (135 posto kvote) odobren je 12. ožujka 1997., kada je obavljeno i prvo povlačenje od 28,78 milijuna specijalnih prava vučenja. Prvo preispitivanje uspješnosti provedbe programa dovršeno je s određenim vremenskim pomakom, i to 10. listopada 1997., no hrvatske vlasti odlučile su da ne povuku sredstva koja su tada stavljena na raspolaganje. Razgovori o programu za drugu i treću godinu aranžmana nisu obavljani, te je aranžman istekao 11. ožujka 2000., bez daljnjih povlačenja sredstava.

Tijekom razgovora u svibnju 1999. godine nije postignut sporazum o **stand-by aranžmanu**, koji je trebao olakšati financiranje manjka u platnoj bilanci, očekivanog zbog utjecaja krize na Kosovu. Osnovna područja neslaganja bila su politika plaća (predstavnici MMF-a zatražili su od hrvatskih vlasti da odustanu od prethodno dogovorenog povećanja plaća državnih službenika) i politika privatizacije (predstavnici MMF-a predložili su prodaju većeg dijela državnih poduzeća kako bi se financirao fiskalni trošak rješavanja bankovne krize).

X. Sudjelovanje u FSAP-u*

Hrvatska je pristala na sudjelovanje u Programu ocjenjivanja financijskog sektora. Prvi posjet misije FSAP-a bio je u travnju 2001., a drugi u rujnu 2001.

* Financial Sector Assessment Program – Program ocjenjivanja financijskog sektora

XI. Tehnička pomoć od 1992. do 2001. godine

Sektor MMF-a	Boravak u Hrvatskoj	Područje
FAD (Sektor za fiskalna pitanja)	studeni 1992. svibanj 1993. studeni 1993. ožujak 1994 kolovoz 1994. studeni 1994. ožujak 1995. kolovoz 1995. studeni-prosinac 1995. lipanj-srpanj 1997. travanj 2000. svibanj 2000. rujan 2001.	Porezna politika i uprava PDV i porezna uprava Upravljanje proračunskim rashodima Osnivanje Državne riznice Priprema proračuna Osnivanje Državne riznice Upravljanje Državnom riznicom - seminar Uvođenje Državne riznice Uvođenje Državne riznice Učinak PDV-a Uvođenje jedinstvenog računa Državne riznice Porezna politika Decentralizacija proračuna
STA (Sektor za statistiku)	prosinac 1992. listopad 1993. studeni 1993. travanj 1994. srpanj 1994. studeni 1994. siječanj 1995. veljača 1996. rujan 1996. siječanj 1998. siječanj 1998. veljača 1998. rujan 1998. studeni 1998. siječanj 1999. veljača 1999. lipanj 1999. srpanj 1999. ožujak 2000. rujan 2000. listopad 2000. travanj 2001.	Nekoliko područja Monetarna statistika Statistika javnih financija Monetarna i bankovna statistika Nacionalni računi Platna bilanca Monetarna i bankovna statistika (zajedno s misijom EU ¹) Platna bilanca Nacionalni računi Platna bilanca Standardi izvješćivanja Tromjesečni nacionalni računi Tromjesečni nacionalni računi Tromjesečni nacionalni računi Tromjesečni nacionalni računi Platna bilanca Tromjesečni nacionalni računi Indeks cijena pri proizvođačima Tromjesečni nacionalni računi Platna bilanca Tromjesečni nacionalni računi Monetarna statistika Nadzor nad bankama
MAE	prosinac 1992.	

¹ European I Department (Sektor za Europu I)

(Sektor za
monetarna i devizna
pitanja)

listopad 1993.	Instrumenti monetarne politike; devizno tržište
siječanj 1994.	Monetarne operacije i nadzor nad bankama; devizno tržište
svibanj 1994.	Platni sustav, monetarne operacije, devizne operacije, nadzor nad bankama i računovodstvo
kolovoz 1994.-kolovoz 1995.	Monetarne operacije (9 posjeta stručnjaka)
listopad 1994	Analiza monetarnih operacija
prosinac 1994.	Platni sustav
siječanj-veljača 1995.	Monetarne operacije, organizacija i menadžment, upravljanje međunarodnim pričuvama
veljača-prosinac 1995.	Platni sustav (4 posjeta stručnjaka)
kolovoz 1995.-travanj 1996.	Monetarne operacije (5 posjeta stručnjaka)
rujan 1995.	Upravljanje deviznim operacijama
studeni 1995.	Devizne operacije, javni dug, monetarna politika
rujan 1996.	Međubankovno tržište i tržište državnih vrijednosnica, interna kontrola, upravljanje međunarodnim pričuvama
listopad 1996.	Upravljanje deviznim operacijama
studeni 1996.	Platni sustav
ožujak 1997.	Upravljanje deviznim operacijama (posjet stručnjaka)
travanj 1997.	Pitanja vezana uz Zakon o bankama (posjet misije sa stručnjacima iz Pravnog sektora)
travanj 1997.-veljača 1998.	Računovodstvo (6 posjeta stručnjaka)
srpanj 1997.	Strategija bankovnog sektora (posjet misije)
rujan 1997.	Strategija bankovnog sektora i pitanja vezana uz Zakon o bankama
rujan-studeni 1997.	Informatička tehnologija (2 posjeta stručnjaka)
ožujak 1998.-ožujak 1999.	Računovodstvo (stalni savjetnik)
travanj 1998.-kolovoz 1999.	Nadzor nad bankama (stalni savjetnik)

DODATAK I.

	travanj-lipanj 1998.	Upravljanje deviznim operacijama (2 posjeta stručnjaka)
	svibanj 1998.	Pitanja vezana uz Zakon o bankama (2 posjeta misije)
	kolovoz 1998.	Solidnost banaka i pitanja vezana uz Zakon o bankama
	studeni 1998.	Nadzor nad bankama (s misijom Svjetske banke)
	ožujak-prosinac 1999.	Nadzor nad bankama (stalni savjetnik)
	travanj 1999.	Devizne operacije i međunarodne pričuve (2 posjeta stručnjaka)
	studeni 1999.	Računovodstvo
	svibanj-lipanj 2000.	Koordinacija HNB-a i Ministarstva financija, Zakon o HNB-u, Zakon o bankama i tržište novca i vrijednosnica
	ožujak-travanj 2001.	Računovodstvo središnje banke
INS (Institut MMF-a)	1993.-1997.	Upravljanje fiskalnom politikom (7 sudionika seminara)
	1993.-1999.	Monetarna i bankovna statistika (6)
	1994.	Osnove ekonomije (1)
	1994.	Upravljanje poreznom politikom (1)
	1994.-1995.	Politika javnih rashoda i upravljanje javnim rashodima (2)
	1994.-1996.	Statistika javnih financija (5)
	1994.-1996.	Politike vezane uz ekonomske odnose s inozemstvom (3)
	1994.-1997.	Opsežan kolegij o primijenjenoj tržišnoj ekonomiji (7)
	1994.-1998.	Računovodstvo središnjih banaka (5)
	1994.-1999.	Devizne politike i operacije (5)
	1995.	Javne financije (1)
	1995.	Porezna politika u gospodarstvima u tranziciji (1)
	1995.	Porez na dodanu vrijednost (1)
	1995.-1997.	Instrumenti financijskih tržišta (2)
	1995.-1997.	Politika financijskog programiranja (2)
	1995.-1998.	Nadzor nad bankama(2)
1995.-1998.	Tehnike financijske analize i programiranja (2)	
1995.-1999.	Platna bilanca (3)	
1995.-1999.	Makroekonomska analiza i	

1995.-1999.	politika (9) Javni rashodi i upravljanje Državnom riznicom (7)
1996.	Financijske transakcije za pravnike (1)
1996.-1997.	Porezna uprava i porezna reforma (2)
1997.	Platni sustav (1)
1997.	Solidnost banaka i monetarna politika u svijetu (1)
1997.-1998.	Monetarne operacije (2)
1998.	Aktualna pravna pitanja koja utječu na poslovanje središnjih banaka (1)
1998.	Monetarne i devizne operacije (1)
1998.	Specijalistički kolegij o politici tečaja (1)
1998.	Trgovina i tečajna politika (1)
1998.	Deset godina tranzicije: Dostignuća i izazovi (1)
1998.	Menadžment i praktična pitanja za računovođu središnje banke (1)

X. Stalni predstavnik MMF-a

Gosp. Norregaard preuzeo je dužnost stalnog predstavnika MMF-a u Hrvatskoj 15. siječnja 2001.

ODNOSI HRVATSKE SA SVJETSKOM BANKOM

1. Hrvatska je 1993. godine kao sljednica bivše Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (SFRJ) ušla u članstvo Svjetske banke. Hrvatska danas ispunjava svoje kreditne obveze u skladu sa sporazumom o raspodjeli duga postignutim sa Svjetskom bankom, u sklopu kojega je Hrvatska preuzela obvezu servisiranja duga na temelju kredita koje je Svjetska banka odobrila zajmoprimcima s teritorija Hrvatske.

2. Svjetska banka svojim zajmovima trenutačno u Hrvatskoj podržava 12 projekata (11 investicijskih projekata i 1 zajam za prilagodbu) u vrijednosti od 594,1 milijun američkih dolara: Projekt izgradnje autocesta (80 mil. USD) počeo se ostvarivati u srpnju 1997., a Projekt za pružanje potpore poljoprivrednicima (17 mil. USD) u srpnju 1996. Projekt hitne izgradnje prometnica i razminiravanja (102 mil. USD) počeo se ostvarivati u ožujku 1997. godine, Projekt pošumljivanja i zaštite šuma u priobalju (42 mil. USD) u srpnju 1997. godine, a zajam za prilagodbu financijskog sektora i poduzeća (EFSAL) (95 mil. USD) odobren je u studenom iste godine. Nadalje, Projekt za oporavak investicija (30 mil. USD) počeo se ostvarivati u ožujku 1998. godine, a Projekt obnove istočne Slavonije (40,6 mil. USD) u siječnju 1999. godine. Projekt unapređivanja lokalne infrastrukture (36,3 mil. USD) odobren je u lipnju 1998. godine, Projekt modernizacije i restrukturiranja željeznica (101 mil. USD) u siječnju 1999. godine, zajam tehničke pomoći II. (7,3 mil. USD) u travnju 1999. godine, Projekt reforme zdravstvenog sustava (29 mil. USD) u listopadu 1999. godine, a Projekt unapređivanja trgovine i transporta u jugoistočnoj Europi (13,9 mil. USD) u svibnju 2001. Zajam za poboljšanje rada trgovačkih sudova i vođenja stečajnih postupaka (5 mil. USD) odobren je u lipnju, ali još nije na snazi.

3. Investicijski projekti u pripremi jesu: Projekt provedbe mirovinske reforme, aktivnosti u svezi s Fondom za očuvanje globalnog okoliša (GEF*), Projekt za toplinsku mrežu, Projekt zemljišnog registra/katastra, Projekt lokalne kontrole onečišćenja voda i Projekt luke Rijeka/rekonstrukcije cestâ. Osim toga, u pripremi je Projekt socijalne zaštite i Projekt reforme zdravstva.

4. Osnovni preduvjeti za gospodarski rast jesu konsolidacija proračuna, praćena odgovarajućom makroekonomskom politikom i temeljitijim strukturnim reformama, uključujući smanjenje javnih rashoda i državnog aparata, reforme mirovinskog i zdravstvenog sustava, očuvanje povjerenja u bankovni sustav, poboljšanje učinkovitosti poduzetništva, jačanje tržišnih institucija i konkurentnosti gospodarstva, kako bi se privukla izravna strana ulaganja FDI, te smanjenje socijalnih troškova reformi i ublažavanje siromaštva restrukturiranjem programa socijalnih rashoda. Na tim područjima postignut je napredak. Dovršen je proces Preispitivanja javnih rashoda i institucija**, a u lipnju 2001. uspješno su završeni pregovori oko Zajma za strukturnu prilagodbu (SAL) u vrijednosti od 202 mil. USD, te se očekuje da će on biti upućen Odboru Banke na usvajanje u listopadu. PEIR i SAL bili su ključni su elementi strategije pomoći Hrvatskoj (CAS) u 1999. Budući da je Hrvatska znatno poboljšala svoje izgleda za pristup europskim integracijama Banka je spremna pružiti

* Global Environment Facility

** Public Expenditure and Institution Review (PEIR)

ne samo pomoć u obliku zajma nego i ostalu pomoć kao potporu zemlji u njenom ubrzanom pristupu EU.

5. Nakon konzultacija s Vladom i utjecajnim skupinama u zemlji Svjetska je banka pripremila Izvješće o napretku u svezi sa CAS-om iz 1999., o nacrtu predloženog SAL-a i ukupnoj Vladinoj strategiji, Banka će pripremiti Izvješće o napretku u vezi s CAS-om iz 1999., te se planira da će Odbor o njemu raspravljati u rujnu 2001.

6. IFC (*International Finance Corporation*) odobrio je dosad devet ulaganja u Hrvatsku: (1) za kupnju udjela u jednoj hrvatskoj banci vrijednog 2,6 milijuna američkih dolara, (2) kredit za cementaru (13,3 mil. USD), (3) kredit vrijedan 4 milijuna američkih dolara odobren maloj regionalnoj banci u Splitu za financiranje maloga i srednjeg poduzetništva, (4) ulaganje u dionički kapital (6,2 mil. USD) tvornice papira i kredit (14,1 mil. USD) za obnovu i modernizaciju tvornice, (5) ulaganje 5 milijuna američkih dolara u dionički kapital fonda rizičnoga kapitala, (6) kredit od 15 milijuna USD odobren jednoj regionalnoj banci za osiguravanje kreditne linije za mala i srednja poduzeća, (7) ulaganje 3 milijuna američkih dolara u dionički kapital društva za upravljanje mirovinskim fondovima koje će biti osnovano u skladu s hrvatskim zakonom o reformi mirovinskog osiguranja, a koji će značiti prekretnicu na tom području, (8) kredit (6 mil. USD) i ulaganje u dionički kapital (6,1 mil. USD) za modernizaciju remontnog brodogradilišta u Rijeci i (9) kredit (6 mil. USD) i ulaganje u dionički kapital (10 mil. USD) vodećeg farmaceutskog kompleksa u Hrvatskoj. IFC nastoji proširiti svoje aktivnosti u Hrvatskoj, koncentrirajući se na razvoj financijskog tržišta, restrukturiranje industrije, turizam, privatizaciju infrastrukture, restrukturiranje naftnog sektora i privatizaciju u zdravstvu.

PITANJA VEZANA UZ STATISTIKU

1. Baza ekonomskih podataka u Hrvatskoj neujednačene je kvalitete, koja se ipak poboljšava. Najmanje problema vezano je uz podatke o monetarnim agregatima, koji su blizu standarda Fonda. Na drugim područjima nedostaci i kašnjenja u objavljivanju podataka utječu na pouzdanost i pravodobnost makroekonomske analize. No, u većini su slučajeva poduzete korektivne aktivnosti kako bi se poboljšala kvaliteta podataka, pokrivenost odgovarajućim podacima i pouzdanost podataka. Ipak, na nekim je područjima napredak usporen nedostatnom financijskom potporom iz proračuna i nedostatkom suradnje između državnih agencija. Nedavno osnovano zajedničko povjerenstvo Ministarstva financija i Hrvatske narodne banke (HNB) trebalo bi poticati suradnju na području statistike kako bi se unaprijedilo usklađivanje podataka o javnim financijama s monetarnim podacima.

A. Nacionalni računi

2. Sustavi podataka o nacionalnim računima bitno su poboljšani u posljednje dvije godine, omogućujući tako objavljivanje većega, mnogo opsežnijeg paketa podataka o nacionalnim računima. Državni zavod za statistiku (DZS) prikuplja i objavljuje godišnje podatke o stalnim i tekućim cijenama prema proizvodnoj, prihodnoj i rashodnoj metodi. DZS je 30. lipnja 1999. počeo objavljivati tromjesečne podatke o BDP-u (prema rashodima i po glavnim djelatnostima NKD-a, u tekućim i stalnim (1997) cijenama) u skladu sa Standardima posebnog izvješćivanja (engl. *Special Data Dissemination Standards*). Bez obzira na navedeno, i nadalje postoje nedostaci koji ograničavaju obuhvat podataka i sprečavaju postizanje odgovarajuće pouzdanosti procjena. Ti nedostaci jesu: nedostatak izvornih tromjesečnih podataka vezanih uz sektor poljoprivrede, koji podliježe sezonskim utjecajima, nepotpuni podaci o neformalnom sektoru gospodarstva, neodgovarajući prijelaz statistike javnih financija s gotovinskoga na obračunsko načelo, nepotpun pristup preliminarnim ili neobjavljenim izvornim podacima, neodgovarajući izvorni podaci za mjerenje promjena zaliha, neodgovarajući deflatori cijena i nedostatni obuhvat podataka o gospodarskim subjektima koji nemaju oblik trgovačkog društva i samostalnih poduzetnika (na području poljoprivrede, trgovine i obrta). Vlada trenutačno priprema mjere za osiguranje kontinuiranog pristupa financijskim statističkim podacima o poduzećima nakon postupnog ukidanja ZAP-a (Zavoda za platni promet), koji ih trenutačno prikuplja.

B. Cijene

3. DZS izrađuje mjesečne indekse cijena na malo i cijena pri proizvođačima, te mjesečni indeks troškova života koji se temelji na potrošačkoj košarici tipičnog domaćinstva niske dohodovne kategorije izvan poljoprivrednog sektora. Podaci se prikupljaju oko 20-og u mjesecu, a indeksi se objavljuju posljednjeg radnog dana u mjesecu. No, statistika cijena izračunava se uz upotrebu zastarjelih pondera na osnovi malog uzorka. Ne pripremaju se deflatori cijena uvoznih/izvoznih proizvoda i usluga, čime je otežana analiza kretanja ekonomskih odnosa s inozemstvom.

C. Plaće i zaposlenost

4. Hrvatska priprema podatke o prosječnoj bruto i neto plaći po zaposleniku u pravnim osobama u proizvodnom sektoru te o zaposlenosti u proizvodnom sektoru. Podaci o plaćama uključuju podatke o dodacima na plaću, naknadama za bolovanje i naknadama za topli obrok, a temelje se na mjesečnim istraživanjima koja pokrivaju 70 posto stalno zaposlenih u svakoj kategoriji proizvodnog sektora. Ta istraživanja ne pokrivaju značajan dio radnog stanovništva koji uključuje osobe zaposlene u trgovini i obrtu, one koji rade na temelju ugovora, poljoprivrednike i zaposlene u vojsci i policiji.

5. Broj registriranih nezaposlenih osoba daje precijenjenu sliku aktualne razine nezaposlenosti. Preliminarno istraživanje zaposlenosti koje zadovoljava standarde Međunarodne organizacije rada (ILO) prvi je put provedeno 1996. godine na uzorku od 7.200 domaćinstava. Uzorak je naknadno proširen te se istraživanje sada provodi redovito, a polugodišnji podaci objavljuju se uz kašnjenje od oko deset mjeseci. Najnoviji dostupni podaci, oni koji se odnose na prvu polovicu 2000. godine, pokazuju da stopa nezaposlenosti iznosi 15,1 posto, u usporedbi sa stopom nezaposlenosti od 21,2 posto prema administrativnim izvorima.

D. Fiskalni podaci

6. Velika količina podataka vezanih uz statistiku javnih financija priprema se mjesečno, s vremenskim odmakom od tri do dvanaest tjedana, a objavljuje se u Mjesečnom statističkom izvješću Ministarstva financija ili se izravno dostavlja Fondu. Podaci o prihodima na osnovi Statistike javnih financija (*Government Finance Statistics, GFS*) pouzdani su za većinu glavnih kategorija proračunskih i izvanproračunskih fondova i mogu se dobiti sljedeći dan nakon podnošenja zahtjeva. U 2000. godini nenaplaćena su potraživanja države prebijena s dospjelim neplaćenim obvezama u postupku multilateralne kompenzacije zbog čega je umanjena transparentnost podataka o proračunu središnje države. Dostupni su i podaci o rashodima na gotovinskom načelu, pripremljeni prema metodologiji statistike javnih financija, koja uključuje ekonomsku i funkcionalnu klasifikaciju, pri čemu su podaci pripremljeni uz odvajanje proračuna od izvanproračunskih fondova. Međutim, ti podaci iskazuju odobravanje rashoda od strane Ministarstva financija, a ne stvarnu potrošnju sredstava. Podaci o rashodima koji se financiraju negotovinskim metodama i "vlastitim prihodima" proračunskih korisnika ne objavljuju se, ali su hrvatske vlasti sada spremnije pružiti te podatke Misiji MMF-a. Podaci o financiranju proračuna središnje države u izvješćima Ministarstva financija, bilanci monetarnih institucija i platnoj bilanci nisu usklađeni. Očekuje se da će se pouzdanost fiskalne statistike znatno poboljšati u okviru Sustava državne riznice, koji je u funkciji od početka 2001.

7. Podaci o državnom dugu imaju određene nedostatke, iako je nova baza podataka HNB-a dovela do značajnog poboljšanja. Detaljni podaci o obveznicama za financiranje unutarnjeg javnog duga, koji se objavljuju u Mjesečnom statističkom izvješću Ministarstva financija, sada su dopunjeni podacima iz tablice o dugu središnje države koja se objavljuje u Biltenu HNB-a, zajedno sa stanjem duga za koji jamči središnja država. Međutim, podaci o dugu za koji jamči RH, dospjelim nepodmirenim obvezama po rashodima (prvi put službeno zabilježeni na kraju 1999.),

podaci o zadužnicama i potraživanjima koja se odnose na privatizaciju banaka, nisu uključeni.

8. Fiskalni podaci koji se odnose na jedinice lokalne uprave i konsolidiranu opću državu objavljuju se jedanput godišnje i uz znatan vremenski odmak.

E. Monetarni podaci

9. Podaci o monetarnim kretanjima, bilanci Hrvatske narodne banke (HNB) i poslovnih banaka objavljuju se mjesečno, s vremenskim odmakom od oko šest tjedana. Ključni podaci, kao što su oni koji se odnose na novac u optjecaju, obveznu rezervu banaka i međunarodne pričuve HNB-a, mogu se dobiti na zahtjev s vremenskim odmakom od jednog dana. Novi sustav statističkog izvješćivanja, koji omogućuje bankama da u obliku jedinstvenog paketa obrazaca podastiru izvješća o bilanci stanja, obveznoj rezervi, kamatnim stopama itd., uveden je 1. srpnja 1999., kada se počeo primjenjivati i novi Kontni plan za banke. HNB i Ministarstvo financija ne pokušavaju uskladiti podatke o neto bankovnim kreditima državi sa statistikom javnih financija.

F. Statistički podaci o bankovnom sustavu

10. Podaci o aktivnim i pasivnim kamatnim stopama banaka objavljuju se mjesečno u Biltenu HNB-a. U godišnjim financijskim izvješćima banaka zamijećena je tendencija potezivanja rizičnosti aktive banke, koja se očituje u lošoj klasifikaciji kredita odobrenih određenim sektorima gospodarstva i knjiženju "velikih obveznica" (državnih obveznica svojedobno izdanih radi podmirivanja obveza poduzeća u vlasništvu države) i ostale imovine prema knjigovodstvenoj vrijednosti, iako se nekim dijelovima te imovine trguje uz veliki diskont. Ovakvim postupcima stvara se pogrešna slika kvalitete aktive banaka, što dovodi do izdvajanja nedostatnih rezervacija za lošu aktivu i precjenjivanja koeficijenta adekvatnosti kapitala.

G. Podaci o platnoj bilanci

11. Podaci o platnoj bilanci sastavljaju se tromjesečno u skladu s petim izdanjem MMF-ova Priručnika za izradu platne bilance, a objavljuje ih HNB koristeći se vlastitim informacijama kao i informacijama koje dobiva od poslovnih banaka, Ministarstva financija i drugih institucija. Podaci su uglavnom dostupni s vremenskim odmakom od dva do tri mjeseca, s tim da sljedeća izdanja tih podataka podliježu znatnim promjenama. Međutim, podaci koji se odnose na trgovinu dostupni su s vremenskim odmakom od četiri do šest tjedana, a podaci o međunarodnim pričuvama mogu se dobiti sljedećeg dana nakon podnošenja zahtjeva. U siječnju 1998. godine izvršena je velika revizija statistike platne bilance. Time se uvoz počeo procjenjivati na fob osnovi, a u uvoz je uključena i roba uvezena u slobodne trgovinske zone. Nova istraživanja uvedena u 1999. godini o prijevozu, putovanjima-turizmu, uslugama države i dohotku zaposlenika (naknade zaposlenih) bila su samo djelomično uspješna. Kvaliteta podataka, posebice o putovanjima –turizmu, valuti, i depozitima, još uvijek je upitna. Poboljšanja su nužna i u prikupljanju podataka o komunikacijskim uslugama, uslugama osiguranja i graditeljskim uslugama. HNB je u 1999. i 2000. godini povećao obuhvat podataka o izravnim ulaganjima identificiranjem dodatnih

poduzeća. Obuhvat i kvaliteta podataka o portfeljnim ulaganjima relativno su potpuni i točni.

12. Obuhvat podataka o inozemnom dugu proširen je 1999. godine objavljivanjem informacija o inozemnom dugu po dužnicima. Velik dio inozemnog duga Hrvatske potječe iz vremena prije raspada bivše SFRJ, a hrvatski udio u tom dugu utvrđen je s kreditorima Pariškoga kluba 1995. i Londonskoga kluba 1998. godine. Daljnje poboljšanje informacija uslijedilo je 2000. uvođenjem nove baze podataka HNB-a. Statistički podaci o inozemnom dugu dostupni su na dan podnošenja zahtjeva, ali neki podaci (npr. inozemni javni dug i dug za koji jamči Republika Hrvatska prema kreditorima), krediti odobreni domaćem sektoru stanovništva, te primljeni krediti s dospijećem kraćim od 90 dana nisu obuhvaćeni u standardnim izvješćima. Također, još postoji problem utvrđivanja dospjelih neplaćenih obveza. Međutim, vlasti trenutačno ažuriraju svoju bazu podataka za prethodne godine, kako bi stvarno utvrdile eventualne dospjele neplaćene obveze i evidentirale ih u platnoj bilanci.

Tablica 10. Hrvatska: Temeljni statistički indikatori, 31. kolovoza 2001.

	Tečaj	Međunarodne pričuve	Bilanca središnje banke	Pričuve/ Primarni novac	Ukupna likvidna sredstva	Kamatne stope	Indeks potrošačkih cijena	Uvoz/Izvoz	Tekući račun platne bilance	Saldo središnje države	BDP	Inozemni dug/Servisiranje duga
Datum posljednjeg promatranja	31. kolovoza 2001.	31. kolovoza 2001.	31. kolovoza 2001.	31. kolovoza 2001.	31. srpnja 2000.	31. kolovoza 2000.	lipanj 2001.	lipanj 2001.	1. tr. 2001.	lipanj 2001.	1. tr. 2001.	30. lipnja 2001.
Podaci primljeni	31. kolovoza 2001.	31. kolovoza 2001.	31. kolovoza 2001.	31. kolovoza 2001.	23. kolovoza 2001.	31. kolovoza 2001.	30. kolovoza 2001.	30. kolovoza 2001.	4. lipnja 2001.	srpanj 2001.	30. kolovoza 2000.	24. srpnja 2001.
Učestalost primanja podataka	dnevno	mjesečno	mjesečno	mjesečno	mjesečno	mjesečno	mjesečno	mjesečno	tromjesečno	mjesečno	tromjesečno	mjesečno
Učestalost izvješćivanja	dnevno	mjesečno	mjesečno	mjesečno	mjesečno	mjesečno	mjesečno	mjesečno	tromjesečno	mjesečno	tromjesečno	mjesečno
Izvor ažuriranja	web stranica HNB-a	web stranica HNB-a	web stranica HNB-a	web stranica HNB-a	web stranica HNB-a	web stranica HNB-a	web stranica HNB-a	web stranica HNB a	web stranica HNB-a	MoF	web stranica HNB-a	web stranica HNB-a
Način izvješćivanja	<i>on-line</i>	<i>on-line</i>	<i>e-mail</i>	<i>e-mail</i>	<i>e-mail</i>	<i>e-mail</i>	<i>on-line</i>	<i>on-line</i>	<i>e-mail</i>	<i>e-mail</i>	<i>on-line</i>	<i>e-mail</i>
Stupanj povjerljivosti	dostupno javnosti	dostupno javnosti	dostupno javnosti	dostupno javnosti	dostupno javnosti	dostupno javnosti	dostupno javnosti	dostupno javnosti	dostupno javnosti	dostupno javnosti	dostupno javnosti	dostupno javnosti
Učestalost objavljivanja	dnevno	mjesečno	mjesečno	mjesečno	mjesečno	mjesečno	mjesečno	mjesečno	mjesečno	mjesečno	tromjesečno	mjesečno

HRVATSKA: PROVEDBA STRUKTURNIH MJERA KOJE NE UVJETUJE MMF

A. Fiskalni sektor

1. Značajni propusti dogodili su se u zdravstvenom sektoru. Snažni otpori spriječili su vladu u provedbi planiranog smanjenja naknada za bolovanje u prvom tromjesečju (točka 4a u priloženoj tablici). To će smanjenje ući u nacrt zakona o zdravstvenim uslugama koji treba biti usvojen do kraja godine. Istim zakonom redefinirat će se kriteriji za pružanje osnovnih zdravstvenih usluga (točka 4e). U kolovozu su povećane participacije, ali samo za lijekove (točka 4b). Zajedno s revizijom popisa lijekova za koje se plaća participacija, uvedena je dodatna participacija po stopi od 10 posto na već postojeće stope od 25 odnosno 50 posto, čime je broj lijekova za koje se plaća participacije povećan sa 62 na 145. Kao dio novog sustava plaćanja bolničkih usluga, 1. siječnja 2002. bit će uvedena naknada troškova za osnovne medicinske usluge na osnovi učinka (točka 4f). Jedinstveni račun državne riznice (točke 1 i 2) uspješno je uveden, iako sporo napreduje zatvaranje pojedinačnih računa korisnika proračuna. Sustav praćenja državnih jamstava i ugovora o najmu još uvijek se razvija (točka 3), te je uključen u mjere koje Svjetska banka uvjetuje za odobravanje SAL-a.

B. Javna poduzeća

2. Na ovom se području vrlo sporo napreduje. Druga faza privatizacije telekomunikacijske tvrtke (HT), koja je bila strukturna kontrolna točka u okviru programa, odgođena je zbog nepovoljnih tržišnih uvjeta, te se očekuje da će primarna javna ponuda dionica tog poduzeća biti objavljena do kraja godine (točka 2). Zakašnjenje u donošenju pravnog okvira (točka 6) za sektor energetike, što je preduvjet za privatizaciju Hrvatske elektroprivrede (HEP) i naftne kompanije (INA), imalo je kaskadni učinak na proces restrukturiranja (točke 7 i 8) i privatizaciju tih tvrtki (točka 10). Vlada je također naišla na teškoće u provedbi svoje odluke o privatizaciji ili likvidaciji poduzeća navedenih u zakonu o sanaciji javnih poduzeća (točka 11).

C. Monetarni i financijski sektor

3. Do manjih poremećaja došlo je i u dinamici reforme monetarnog i financijskog sektora. Najznačajnije je odgoda upućivanja na Sabor nacrta novog zakona o bankama, zbog opširnih konzultacija (točka 3a). Također će biti odgođena provedba drugih točaka programa, kao npr. revizija postojećih bankovnih propisa i uvođenje konsolidiranog nadzora nad financijskim konglomeratima (točka 6d), budući da su one uključene u nacrt novog zakona. Također se priprema novi zakon o vrijednosnim papirima (točka 6b), a njegovo se donošenje očekuje krajem godine. Zbog ograničenosti resursa usporen je proces poboljšanja nadzora osiguravajućih društava (točke 6e i 6f).

D. Sustav pravosuda

4. Zajmom Svjetske banke (LIL^{*}) kreditiraju se mjere za povećanje kapaciteta trgovačkih sudova u rješavanju stečajeva. Stoga te mjere uvjetuje Svjetska banka, a rok za njihovu provedbu kraj je rujna 2001.

* Learning Instrument Loan

Table 11. Hrvatska: Strukturne mjere

Strukturne mjere	Vodeća institucija 1/	Ožuj. 2001.	Lipanj 2001.	Rujan 2001.	Pros. 2001.	Nakon 2001.
Fiskalni sektor						
1. Početak funkcioniranja Državne riznice i jedinstvenog računa a) Početak funkcioniranja Državne riznice b) Usmjeravanje svih, osim rutinskih, rashoda središnje države preko jedinstvenog računa Riznice c) Usmjeravanje svih rashoda središnje države i izvanproračunskih fondova (osim HZZO-a) preko jedinstvenog računa Riznice d) Usmjeravanje svih rashoda HZZO-a preko jedinstvenog računa Riznice	MMF		*			*
2. Početi s primjenom novog informacijskog sustava Državne riznice za praćenje dospjelih neplaćenih obveza i tokova plaćanja	MMF	*				
3. Razviti i primijeniti sustav za praćenje državnih jamstava i ugovora o najmu	Svjetska banka		* →		*	
4. Reforma zdravstvene zaštite a) Smanjiti razinu i trajanje isplate naknada za bolovanje b) Povećati/uvesti participaciju za lijekove i određene zdravstvene usluge te smanjiti broj onih koji su oslobođeni od plaćanja participacije c) Uvesti proračunsku gornju granicu za potrošnju ambulantnih poliklinika d) Moratorij na nova kapitalna ulaganja u sektor zdravstva, osim na projekte koji se financiraju iz inozem. izvora i koji su uključeni u proračun e) Uvesti osnovni paket javne zdravstvene zaštite f) Uvesti sustav povrata sredstava liječnicima i bolnicama utemeljen na učinku za deset najčešće korištenih usluga	Svjetska banka	* →	* →		*	*
5. Ojačati prvi stup mirovinske reforme poboljšanjem učinkovitosti i poslovanja HZZO-a	Svjetska banka	*				
6. U proračunu za 2002. osigurati odgovarajuća proračunska sredstva za uvođenje drugog stupa mirovinskog osiguranja	Svjetska banka					*
7. Ministarstvo poljoprivrede treba sastaviti popis poljoprivrednika da bi se olakšalo osiguravanje sredstava za dohodovnu potporu poljoprivrednicima (subvencije)	Svjetska banka			*		
8. Pripremiti proračun za 2002. na osnovi preporuka utemeljenih na analizi javnih rashoda	Svjetska banka				*	
Javna poduzeća						
1. Hrvatski fond za privatizaciju. a) Donijeti plan aktivnosti za prodaju svih dionica b) Prodati sve dionice 327 poduzeća c) Prodati svu imovinu koja je vraćena Hrvatskom fondu za privatizaciju zbog neplaćanja od strane korisnika (u roku od jedne godine za svako poduzeće)	Svjetska banka	*			*	
2. Dovršiti pripreme za primarnu javnu ponudu dionica HT-a 2/	Svjetska banka		* →		*	
3. Pripremiti privatizaciju i objaviti natječaj za Croatia osiguranje	Svjetska banka			*		
4. Pripremiti privatizaciju i objaviti natječaj za privatizaciju JANAF-a	Svjetska banka				*	

Strukturne mjere	Vodeća institucija 1/	Ožuj. 2001.	Lipanj 2001.	Rujan 2001.	Pros. 2001.	Nakon. 2001.
5. Svako subvencioniranje poduzeća treba biti transparentno iskazano u proračunu i ne treba obuhvaćati porezne olakšice (tijekom cijelog razdoblja)	Svjetska banka					
6. Donijeti pravni okvir za javna poduzeća a) Uputiti Saboru zakone na donošenje. b) Donijeti druge propise	Svjetska banka	*	→ *	* → *		
7. Donijeti odluku o restrukturiranju Hrvatske elektroprivrede (HEP)	Svjetska banka		* → *	→ *		
8. Donijeti odluku o restrukturiranju nacionalne naftne kompanije (INA)	Svjetska banka		* → *	→ *		
9. HEP, INA i Hrvatske željeznice (HŽ) a) Odluka o prodaji imovine javnih poduzeća (HEP, INA, HŽ) koja nije u kategoriji temeljne imovine b) Provedba te odluke	Svjetska banka	* → *			*	
10. Privatizacija HEP-a i INA-e a) Usvojiti zakone o privatizaciji HEP-a i INA-e 2/ b) Privatizirati obje kompanije	Svjetska banka				* → *	*
11. Provesti Vladinu odluku o privatizaciji/likvidaciji 12 poduzeća navedenih u Zakonu o sanaciji određenih poduzeća u državnom vlasništvu	Svjetska banka		* → *	→ *		*
Monetarni i financijski sektor						
1. Privatizacija banaka a) Donijeti plan za poboljšanje poslovne uspješnosti Hrvatske poštanske banke b) Usvojiti plan racionaliziranja Hrvatske poštanske banke, uključujući mogućnost privatizacije c) Pripremiti privatizaciju i objaviti natječaj za privatizaciju: Dubrovačke banke Croatia banke	Svjetska banka	* → *			*	
2. Dobiti odobrenje Sabora za prijedlog Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci koji određuje da je stabilnost cijena glavni cilj HNB-a, koji daje HNB-u isključivu odgovornost za monetarnu i tečajnu politiku, osigurava osobnu nezavisnost članova Savjeta HNB-a, zabranjuje kreditiranje države od strane HNB-a te formalizira postupke za konzultiranje i razmjenu informacija između HNB-a i Ministarstva financija	MMF	* → *				
3. Bankarstvo Novi Zakon koji će propisivati automatsko, ali diferencirano djelovanje HNB-a prema bankama koje se ne pridržavaju propisa, osigurati promptno rješavanje problema u bankama zasnovano na principu najmanjeg troška te produžiti prijelazno razdoblje za usklađivanje izloženosti banaka (ako je potrebno). Novi Zakon će također pojasniti i ojačati postupke koji se odnose na insolventne banke a) Uputiti Saboru prijedlog Zakona	MMF					
			* → *	→ *		

b) Dobiti odobrenje Sabora 4. Devizna ograničenja a) Dopustiti poduzećima da polažu devizne depozite u banke b) Dopustiti bankama da rezidentima odobravaju kredite u devizama	MMF	* *			*	
5. Tržište novca a) Umjesto tjednih uvesti mjesečne aukcije blagajničkih zapisa HNB-a b) Razviti repo tržište i uspostaviti okvirni repo ugovor	MMF	*		*		
6. Nadzor nad bankama i nebankarskim institucijama a) Revidirati postojeće bankovne propise i prakse kako bi se utvrdile razlike u odnosu na direktive EU b) Revidirati Zakon, propise i praske o vrijednosnim papirima kako bi se utvrdile razlike u odnosu na odgovarajuće direktive EU c) Donijeti plan za formaliziranje suradnje između različitih nadzornih agencija d) Uvesti konsolidirani nadzor nad financijskim konglomeratima e) Češće obavljati izravne kontrole osiguravateljskih društava f) Izraditi vremenski raspored aktivnosti za potpuno usklađivanje sa Zakonom o osiguranju	Svjetska banka/ MMF		* → *	* → *	*	
7. Tržište kapitala a) Izbjeći izdavanje trezorskih zapisa i blagajničkih zapisa s istim rokom dospijanja b) Objediniti sve izdane državne obveznice u jednu vrstu obveznice s različitim rokovima dospijanja	MMF/ Svjetska banka		* ← *			*
8. Platni sustav a) Uvesti novi klirinški sustav (NKS) b) Ukinuti interventni kredit HNB-a c) Glavni odbor za ZAP dovršava nacrt izmjena i dopuna Zakona o platnom prometu u zemlji d) Dobiti odobrenje Sabora za izmjene i dopune Zakona o platnom prometu u zemlji kako bi se provela reorganizacija ZAP-a e) Uključiti depozitare za blagajničke zapise HNB-a u Središnju depozitarnu agenciju f) Prihvatiti postupak isporuke nakon plaćanja za vrijednosne papire	MMF/ Svjetska banka	* * *		*	* *	
Pravosudni sustav Početi provoditi mjere kojima će se povećati kapacitet trgovačkih sudova u rješavanju stečajeva (mjereno uspješnošću napretka prema kriterijima novog kredita Svjetske banke)	Svjetska banka	*	* → *			

Institucija koja je prije svega odgovorna za pružanje tehničke pomoći i davanje općih savjeta za provođenje navedenih strukturnih mjera. Osim ako nije izričito navedeno u fusnoti, strukturne mjere navedene u ovoj tablici nisu uvjet ovog programa.

Participacija je uvedena samo za lijekove.

Strukturna kontrola točka.

Od pet zakona koje je Sabor odobrio u srpnju, na snazi je tek jedan kojim je reguliran sektor energetskih usluga.

Ostala četiri zakona stupit će na snagu 1. siječnja 2002.